

Porteføljestyret for Banebrytende forskning

Dato	Sted	
12.12.2025	Norges forskningsråd	
09:00-14:15	Digitalt Zoom-møte	
Sak PS-BF 66/25	Godkjenning av saksliste	09:00-
Sak PS-BF 67/25	Godkjent møteprotokoll fra porteføljestyremøte 5/25	-
Sak PS-BF 68/25	Spørsmål om habilitet	-09:05
Sak PS-BF 69/25	Orienteringer Skriftlige: - Nytt system for søknadsskriving, søknadsbehandling og prosjektoppfølgning i Forskningsrådet - kort presentasjon - Forskningsskiltur i møte med globale endringer Muntlige: - Nye karanteneregler for FRIPRO - Budsjettrammer for Porteføljestyret for Banebrytende forskning	09:05-09:35
Sak PS-BF 70/25	Radikale forskningsideer-tildelinger U.off., jf. Offl. §14	09:35-09:50
Sak PS-BF 71/25	Toppforskere-tildelinger U.off., jf. Offl. §14	09:50-10:05
Sak PS-BF 72/25	FRIPRO-tildelinger U.off., jf. Offl. §14	10:05-10:25
	Pause	10:25-10:35
Sak PS-BF 73/25	Fagevalueringer av humaniora og samfunnsvitenskap	10:35-11:20
	Lunsj	11:20-12:05
Sak PS-BF 74/25	Status for utlysning av sentre for fremragende forskning	12:05-12:25
Sak PS-BF 75/25	Status for å ta forskning i bruk	12:25-12:40
Sak PS-BF 76/25	Erfaringer fra arbeidet i porteføljestyret i 2025 og planer for 2026	12:40-13:25
Sak PS-BF 77/25	Investeringsbeslutning rettsvitenskapelig forskning	13:25-13:45
Sak PS-BF 78/25	Eventuelt	13:45->
Sak PS-BF 79/25	Godkjenning av møteprotokoll	<-14:15

Porteføljestyret for Banebrytende forskning, møte 5/25

Dato
7. november
kl. 09.00-15.00

Sted
Digitalt Zoom-møte

Til stede

Terje Lohndal - leder
Anette Bayer
Marianne Fyhn
Cathrine Holst
Inge Jonassen
Rasmus Larsen
Barbara van Loon
Marie Rognes
Inger Skjelsbæk
Magne Olav Sydnes
Jarle Trondal
Åsa Sandnes (KD observatør)

Forfall

David Budtz Pedersen
Tine Uberg Nærland

Til stede fra Forskningsrådet

Områdedirektør Benedicte Løseth
Avdelingsdirektør Petter Helgesen
Spesialrådgiver Harald H. Simonsen
Spesialrådgiver Christian Lund
Spesialrådgiver Heidi Roggen (sak 57-58)
Seniorrådgiver Eirik Mydske Thoresen (sak 59)
Spesialrådgiver Trond Inge Westgaard (sak 60)
Avdelingsdirektør Rune Vistad (sak 61)
Spesialrådgiver Berit Sundby Avset (sak 61)
Spesialrådgiver Per Magnus Kommandantvold (sak 61)
Spesialrådgiver Tor Lunde Larsen (sak 62)

Sak PS-BF 53/25 Godkjenning av sakslisten
Vedtak: Sakslisten godkjennes.

Sak PS-BF 54/25 Godkjent møteprotokoll fra porteføljestyremøte 4/25
Møteprotokollen er godkjent i møte 4/25.

Sak PS-BF 55/25 Spørsmål om habilitet
Saksgrunnlag:
Saksfremlegg

Vedtak: Habilitet for sak 57, 59 og 60 tas opp under behandlingen av sakene.
Alle porteføljestyrets medlemmer er habile i behandlingen av de øvrige saker på sakslisten.

Sak PS-BF 56/25 Orienteringer
Skriftlige:
1. Endringer i fullmakter
2. Nasjonaljubileet 2030

Muntlige:

1. Statsbudsjettet for 2026
2. Behandling av fagevalueringer i Styret

Vedtak:

Porteføljestyret tar sakene til orientering.

Sak PS-BF 57/25 FRIPRO - tildelinger U.off. jf. Offl. § 14

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

1. Vedlegg 1 Om utlysningene
2. Vedlegg 2 Prosjektdeltakere
3. Vedlegg 3 Habilitet
4. Vedlegg 4 Kvalifiserte søknader
5. Vedlegg 5 Ikke-kvalifiserte søknader
6. Vedlegg 6 Bevilgningsprinsipper 1.0
7. Vedlegg 7 Gjennomgang av bruk av bevilgningsprinsipper
8. Vedlegg 8 Søknadsdokumenter

Vedtak:

1. Porteføljestyret for banebrytende forskning vedtar at følgende porteføljestyremedlemmer regnes som inhabile for disse søknadene og vedtaksforslagene. Porteføljestyremedlemmene deltar ikke i diskusjon eller vedtak for søknadene de er inhabile for.
 - a. Vedtaksforslag 3:
 - i. Terje Lohndal (360072)
 - ii. Marie Rognes (360002)
 - iii. Marianne Fyhn (360432)
 - iv. Cathrine Holst (360115)
 - b. Vedtaksforslag 4:
 - i. Magne Sydnes (357531)
 - ii. Annette Bayer (357531)
 - c. Vedtaksforslag 5:
 - i. Magne Sydnes (357531)
 - ii. Annette Bayer (357531 og 356995)
 - iii. Marianne Fyhn (360422)
 - iv. Cathrine Holst (360014)
 - v. Barbara van Loon (359973)
2. Porteføljestyret for banebrytende forskning vedtar at alle søknader til behandling i FRIPRO om Forskerprosjekt, med karakter 5 eller lavere på minst ett vurderingskriterium, avslås en bloc i henhold til FRIPRO – Bevilgningsprinsipper vedtatt av porteføljestyret for banebrytende forskning 12. april 2024, sak 14-24, regel 2.1. Dette gjelder søknadene 357768, 357794, 359095, 359097, 359101, 359123, 359405, 359464, 359500, 359519, 359542, 359560, 359579, 359581, 359593, 359618, 359631, 359638, 359657, 359676, 359695, 359700, 359841, 359916, 359931, 359933, 359938, 359941, 359955, 359957, 359976, 359981, 359988, 359989, 359990, 360003, 360037, 360039, 360045, 360048, 360052, 360071, 360074, 360271, 360277, 360291, 360296, 360331, 360333, 360337,

360338, 360344, 360350, 360351, 360353, 360355, 360358, 360369, 360444, 360483, 360485, 360497, 360570, 360608, 360629, 360664, 360735, 360770, 360825, 360867, 361012 og 361064.

3. Porteføljestyret for banebrytende forskning tildeler 114,6 millioner kroner til 11 søknader til FRIPRO om Forskerprosjekt. Søknadene innvilges i henhold til FRIPRO – Bevilgningsprinsipper vedtatt av porteføljestyret for banebrytende forskning 12. april 2024, sak 14-24, regel 2.2. Dette gjelder søknad 359600, 359632, 359918, 359959, 360002, 360069, 360072, 360115, 360432, 360559 og 360601.
4. Porteføljestyret for banebrytende forskning tildeler 7,4 millioner kroner til én søknad til FRIPRO om Forskerprosjekt. Søknadene innvilges i henhold til FRIPRO – Bevilgningsprinsipper vedtatt av porteføljestyret for banebrytende forskning 12. april 2024, sak 14-24, regel 2.3. Dette gjelder søknad 361088.
5. Porteføljestyret for banebrytende forskning tildeler 76,0 millioner kroner til syv søknader til FRIPRO om Forskerprosjekt. Søknadene innvilges i henhold til FRIPRO – Bevilgningsprinsipper vedtatt av porteføljestyret for banebrytende forskning 12. april 2024, sak 14-24, regel 2.4. Dette gjelder søknad 359056, 359643, 359658, 359954, 359973, 360014 og 360360.
6. Porteføljestyret for banebrytende forskning avslår at alle søknader til behandling i FRIPRO om Forskerprosjekt som har deltatt i tre runder, avslås i henhold til FRIPRO – Bevilgningsprinsipper vedtatt av porteføljestyret for banebrytende forskning 12. april 2024, sak 14-24, regel 2.5. Dette gjelder søknad 356976, 357041, 357113 og 357725.

Sak PS-BF 58/25 Vedtaksprinsipper for søknader om toppforskere og radikale forskningsidéer

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

1. Vedlegg 1 FRIPRO – tildelingsprinsipper 2.0

Vedtak: Porteføljestyret for banebrytende forskning vedtar at *FRIPRO – bevilgningsprinsipper 1.0* erstattes av *FRIPRO – tildelingsprinsipper 2.0*, med virkning fra 1.12.2025.

Sak PS-BF 59/25 Tildeling av forskerskoler U.off., jf. Offl. §14

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

1. Vedlegg 1 Utlysningen
2. Vedlegg 2 Prosjektdeltakere
3. Vedlegg 3 Habilitet
4. Vedlegg 4 Søknadsoversikt med karakterer
5. Vedlegg 5 Administrative relevansvurderinger
6. Vedlegg 6 Paneloversikt med medlemmer
7. Vedlegg 7 Vurderingskriterier
8. Vedlegg 8 Søknadsdokumenter med panelvurderinger

Vedtak: 1. Porteføljestyret for banebrytende forskning vedtar at følgende porteføljestyremedlemmer regnes som inhabile for disse søknadene og vedtaksforslagene. Porteføljestyremedlemmene deltar ikke i diskusjon eller vedtak for søknadene de er inhabile for.

- a. Vedtaksforslag 2: Ingen er inhabile.
- b. Vedtaksforslag 3:
 - i. Annette Bayer (360057)
 - ii. Cathrine Holst (360206)
 - iii. Inge Jonassen (360111)

-
- iv. Magne Sydnes (360057)
 - c. Vedtaksforslag 4:
 - i. Annette Bayer (360038)
 - ii. Cathrine Holst (360153)
 - iii. Inge Jonassen (360253 og 360038)
 - iv. Marianne Fyhn (360038)

- 2. Porteføljestyret for banebrytende forskning vedtar at alle søknader med gjennomsnittskarakter under 5 fra ekspertpanelet, og/eller som har fått 3 på ett av vurderingskriteriene, avslås en bloc i tråd med utlysningen. Dette gjelder søknadene 360120, 360154, 360157, 360190, 360192, 360220 og 360238.
- 3. Porteføljestyret for banebrytende forskning tildeler 64 millioner kroner til 4 søknader som kom inn til utlysningen *Støtte til forskerskoler for å følge opp nasjonale fagevalueringer* med søknadsfrist 04.06.2025. Dette gjelder søknadene 360057, 360206, 360111 og 360246.
- 4. Øvrige søknader avslås da de ikke nådde opp i konkurransen. Dette gjelder søknadene 360038, 360103, 360153, 360166, 360169, 360178, 360185, 360213, 360226, 360234 og 360253.

Innstilt beløp er en øvre ramme. Beløp og støtteandel vil kunne bli justert basert på innhenting og vurdering av revidert søknad med obligatoriske vedlegg.

Sak PS-BF 60/25 Tildeling av nettverksprosjekter U.off., jf. Offl. §14

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

- 1. Vedlegg 1 Utlysningstekst
- 2. Vedlegg 2 Prosjektdeltakere
- 3. Vedlegg 3 Habilitet
- 4. Vedlegg 4 Søknadsversikt med karakterer
- 5. Vedlegg 5 Vurderingskriterier
- 6. Vedlegg 6 Søknadsdokumenter

Vedtak

- 1. Porteføljestyret for banebrytende forskning vedtar at følgende porteføljestyremedlemmer regnes som inhabile for disse søknadene i vedtaksforslaget. Disse porteføljestyremedlemmene deltar ikke i diskusjon eller vedtak i denne saken.
 - i. Annette Bayer 360172
 - ii. Cathrine Holst 360138, 360160
 - iii. Inge Jonassen 360181, 360244
 - iv. Magne Sydnes 360172, 360197
 - v. Marie Rognes 360124, 360219
 - vi. Barbara van Loon 360066
 - vii. Tine Uberg Nærland 360189
- 2. Porteføljestyret for banebrytende forskning tildeler 37,2 millioner kroner til 19 søknader som kom inn til utlysningen *Støtte til nettverk for å følge opp nasjonale fagevalueringer* med søknadsfrist 04.06.2025.

Søknader som får vedtak om tildeling:

360109, 360114, 360124, 360138, 360146, 360156, 360172, 360181, 360182, 360195, 360197, 360198, 360199, 360209, 360215, 360218, 360230, 360244, 360160
- 3. Øvrige søknader avslås da de ikke nådde opp i konkurransen: Dette gjelder søknadene:

360066, 360073, 360076, 360093, 360099, 360108, 360135, 360152, 360176, 360177, 360188, 360189, 360202, 360211, 360219, 360256, 360261

Søkt beløp er en øvre ramme. Beløp og støtteandel vil kunne bli justert. Administrasjonen gis fullmakt til å fatte endelig beslutning om tildeling av midler basert på innhenting og vurdering av revidert søknad med obligatoriske vedlegg.

Sak PS-BF 61/25 EUs neste rammeprogram

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

Vedtak: Porteføljestyret for banebrytende forskning har blitt orientert om Europakommisjonens forslag til flerårig budsjett for EU for perioden 2028-2034, herunder forslag om opprettelse av et nytt europeisk konkurranseevnefond (ECF) og nytt rammeprogram for forskning og innovasjon. Orienteringen tas til etterretning.

Sak PS-BF 62/25 Status for satsingen på humaniora

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

1. Vedlegg 1 Tildelte prosjekter med humaniora i tematiske utlysninger
2. Vedlegg 2 Notat – Satsing på humaniora i Forskningsrådet 2024-2028

Vedtak: Porteføljestyret tar statusoppdateringen til etterretning.

Sak PS-BF 63/25 Møteplan for 2026

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

Vedtak: Det planlegges med 6 møter i 2026 for Porteføljestyret for Banebrytende forskning. Møter for 2026 legges til de foreslåtte tidsperioder.

Sak PS-BF 64/25 Eventuelt

Det var ingen saker under eventuelt.

Sak PS-BF 65/25 Godkjenning av møteprotokoll

Vedtak: Porteføljestyret godkjenner møteprotokollen.

Sak PS-BF 56825

Spørsmål om habilitet

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for Banebrytende forskning	Petter Helgesen	Harald H. Simonsen	1. Bestemmelser om habilitet og tillit i Norges forskningsråd - kort
Fra			
Områdedirektør Benedicte Løseth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Habilitet for sak 70, 71, 72 og 77 tas opp under behandlingen av sakene.
Alle porteføljestyrets medlemmer er habile i behandlingen av de øvrige saker på sakslisten.

Kort bakgrunn Møtet er et tildelingsmøte for tildeling av midler til FRIPRO-søknader. For slike tildelingssaker er det spesielt viktig at porteføljestyret diskuterer spørsmål om habilitet knyttet til styrets medlemmer med hensyn til de søknader som skal behandles på møtet.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Alle møter i porteføljestyrene skal ha en sak hvor styret vurderer medlemmenes habilitet knyttet til sakene som skal behandles på møtet.

Hovedpunkter Habilitet for sak 70, 71, 72 og 77 tas opp under behandlingen av saken.
Medlemmer som er inhabile forlater møtet og deltar ikke i diskusjon og vedtak knyttet til søknadene de er inhabile for.
Det er ingen inhabilitet knyttet til andre saker på sakslisten.

Forberedelse / prosess Lister over prosjektledere og deltagere i søknadene som skal behandles i sak 70, 71, 72 og 77 ble lagt ut i porteføljestyrets Teams-rom før møtet. Porteføljestyrets medlemmer ble før møtet bedt om å melde inn vurdering av sin habilitet knyttet til søknadene som skal behandles. Et forslag til inhabile medlemmer er laget av administrasjonen basert på innspillene.

Videre saksgang Følges opp i møtet.

Bestemmelser om habilitet og tillit

i Norges forskningsråd – kortversjon

Forskningsrådet er omfattet av habilitetsbestemmelsene i Forvaltningslovens kapittel II "Om ugildhet". Bestemmelsene gjelder også eksterne enkeltpersoner som bidrar i Forskningsrådets saksbehandling, som fageksperter. Forskningsrådet har i tillegg vedtatt egne bestemmelser om habilitet og tillit. Disse er på noen punkter strengere enn lovens regler. De viktigste bestemmelsene for vurdering av habilitet er følgende:

Fra bestemmelsene:

2 Definisjoner

I disse bestemmelsene menes med:

Part – person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder, jf. forvaltningslovens § 2 e). Som part regnes normalt også enkeltperson som er direkte identifisert i en søknad og som har en sentral rolle i prosjektet.

3 Habilitetskrav og avgjørelse av habilitetsspørsmålet

3.1 Automatisk inhabilitet

Ansatt, ekspert eller medlem av styrende og rådgivende organer i Forskningsrådet samt enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for Forskningsrådet, er i alle tilfelle inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse, eller treffe avgjørelse i en sak

- a) når han eller hun selv er part i saken
- b) når han eller hun er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nært som søsken
- c) når han eller hun er eller har vært gift eller partner med eller er forlovet med, eller er samboer med, eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til en part.
- d) når han eller hun er verge eller fullmektig for en part i saken eller har vært verge eller fullmektig for en part etter at saken begynte
- e) når han eller hun leder eller har en ledende stilling i, eller er medlem av styringsorgan eller bedriftsforsamling for en offentlig eller privat virksomhet, som er part i saken
- f) når han eller hun er, eller for mindre enn 3 år siden har vært, veileder for en part med sikte på doktorgrad

3.2 Inhabilitet etter skjønn

Ansatt, ekspert eller medlem av styrende og rådgivende organer i Forskningsrådet samt enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for Forskningsrådet, er inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse, eller treffe avgjørelse i en sak når det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til hans eller hennes upartiskhet.

Ved vurderingen skal det blant annet legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham eller henne selv eller noen som han eller hun har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part.

Kommentar til 3.2:

I skjønnsvurderingen skal en særlig vurdere og vektlegge følgende:

- personlig interesse for utfallet av saken
- nært faglig samarbeid, herunder vurdere betydningen av samforfatterskap og veiledning
- nært vennskap
- personlig eller faglig motsetningsforhold
- personlig eierskap – aksjer e.l.

Fra veiledningen:

3. Generelt om habilitetsvurdering

Ved vurdering av habilitetsforhold vil det ofte være behov for å bruke skjønn. Ved vurdering av habilitet må følgende overordnede spørsmål stilles:

- Er det noen forhold i saken som kan svekke, eller kan antas å svekke, vedkommendes profesjonelle dømmekraft?
- Er det noen forhold i saken som kan svekke, eller kan antas å svekke, vedkommendes profesjonelle dømmekraft sett utenfra?
- Er vedkommendes opptreden egnet til å svekke tilliten til beslutningen?

Det skal legges vekt på muligheten for personlig fordel, tap eller ulempe som følge av utfallet av saken.

Nedenfor er det satt opp en oversikt over hvilke forhold som bør vurderes når man skal avgjøre om en person er inhabil.

Sjekkpunkter	Nærmere beskrivelse
a) Automatisk inhabilitet	Se bestemmelsene om automatisk inhabilitet
b) Nær personlig/faglig tilknytning	Nært personlig vennskap (det må være mer enn bare bekjentskap), faglig fellesskap, for eksempel samarbeid eller samforfatterskap av nyere dato etc. Både omfang og nærhet i tid er elementer i vurderingen av nærhet i samarbeid/-samforfatterskap (se kapittel 4.1 om faglig samarbeid). Ved vurdering av om nære personlige eller faglige forhold fører til inhabilitet, må det vurderes om avgjørelsen av den aktuelle saken har betydning for den man har et nært forhold til (jf. punkt c).
c) Mulighet for personlig vinning/tap/ulempe	For å bli inhabil skal man selv, eller noen man har et nært forhold til (punkt b), ha noen grad av personlig interesse av utfallet av en sak. I Forskningsrådet vil det normalt dreie seg

	om utfallet av en prosjektbevilgningssak. Den personlige interessen kan være av faglig og/eller økonomisk art. For universitetsansatte kan egeninteressen ofte være av faglig art. Man kan ha en egeninteresse av at ens fagmiljø blir styrket, får økt anerkjennelse, eller får finansiert nytt utstyr, selv om man ikke selv er direkte involvert i det aktuelle prosjektet, fordi dette kan øke ens egne muligheter for fremtidig støtte. For en bedriftsansatt, spesielt fra en liten bedrift, kan egeninteressen være av økonomisk art, det kan trygge arbeidsplassen for alle om bedriften får en bevilgning. For ansatte ved forskningsinstitutter kan begge forhold være aktuelle, avhengig av instituttets størrelse og mangfold (se kapittel 5).
d) Andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning hvis vedkommende deltar	Er det noen forhold som kan svekke, eller kan antas å svekke, den profesjonelle dømmekraften sett utenfra, for eksempel knyttet til kravet om forsvarlig saksbehandling, likebehandling eller saklighet? Kontrollspørsmålet må være: Hvordan tar dette seg ut utenfra? Det må være en vurdering som bygger på mer enn løse antagelser og spekulasjoner. Man må vurdere det slik at det er overveiende sannsynlig, at noen vil reise spørsmål ved en persons upartiskhet, og at dette vil svekke tilliten til den aktuelle beslutningen.

Det er viktig at alle aktuelle momenter vurderes i hvert enkelt tilfelle. Hvis flere momenter gjør seg gjeldende samtidig, kan det lettere føre til inhabilitet.

4. Vurdering av inhabilitet etter skjønn

Når det ikke foreligger automatisk inhabilitet, er det viktig å vurdere inhabilitet ut fra reglene om skjønn. Det er ulike faktorer som må vurderes under denne kategorien. Vurderingstemaene er om det foreligger andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning dersom vedkommende deltar i saksbehandlingen. Det skal bl.a. legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære en mulighet for fordel, tap eller ulempe for vedkommende selv eller noen han eller hun har nær personlig tilknytning til.

Habilitetskravene kan bli noe strengere jo vanskeligere, viktigere og mer skjønnspreget en sak er, og også når den enkeltes mulighet for å påvirke den endelige avgjørelse i en sak er stor. Det er viktig at det ikke skapes tvil om vedkommendes tilknytning til saken eller partene.

Nedenfor drøftes en del typiske situasjoner som er aktuelle i Forskningsrådet

4.1 Nært faglig samarbeid, herunder samforfatterskap og veiledning

Den som har, eller inntil nylig har hatt, et nært faglig samarbeid med en person eller institusjon som er part i saken vil kunne bli inhabil fordi et nært faglig samarbeid kan påvirke evnen til upartisk vurdering.

Generelt skal det mye til for at samarbeid i tjeneste skal medføre inhabilitet. Det er først hvis samarbeidet er særlig nært og omfattende at det kan bli spørsmål om inhabilitet av den grunn alene.

Vanlig samarbeid i tjeneste og kontakt grunnet i arbeid innen samme fagfelt vil normalt ikke føre til inhabilitet. Forvaltningsloven åpner for en bred skjønnsmessig vurdering der det avgjørende er om det er konstatert et «særegent forhold» og om det er «egnet til å svekke tilliten» til upartisk vurdering. Forskning kan imidlertid ha særtrekk som skiller det fra annet samarbeid i tjeneste, fordi forskning er en mer personlig virksomhet.

Der kriteriene for rettmessig forfatterskap er oppfylt (jfr. definisjonen i etikk.no) vil det foreligge et samarbeid, men det er ikke gitt at det medfører inhabilitet. Antall bidragsytere til en publikasjon, og rollen vedkommende har hatt, kan si noe om sannsynligheten for at samarbeidet er så nært at det vil medføre inhabilitet. Antall sampublikasjoner og utgivelseshyppigheten er også faktorer som må vurderes.

Samforfatterskap som ikke fyller vilkårene for rettmessig forfatterskap, vil ikke føre til inhabilitet med mindre det også foreligger samarbeid ut over samforfatterskapet som er av en slik karakter at det fører til inhabilitet.

- Redaktøransvar vil normalt ikke medføre inhabilitet.
- Ved rettmessig samforfatterskap som ligger nær 3 år tilbake i tid kan det være aktuelt å undersøke når samarbeidet fant sted, fordi det kan ha gått en tid før publikasjonen kom på trykk.

Veiledning

En person som har vært veileder for en part med sikte på doktorgrad for mer enn tre år siden (jf. bestemmelsenes punkt 3.1 f) må vurdere sin habilitet ut fra spørsmålene i de tre kulepunktene i kapittel 3 i veiledningen. Det samme gjelder for den som er, eller har vært, veileder for en part med sikte på andre eksamener enn doktorgrad.

5. Inhabilitet for ansatt ved samme institusjon (kollega-inhabilitet)

Når det gjelder kollegainhabilitet, kan både reglene om automatisk inhabilitet og inhabilitet etter skjønn komme til anvendelse.

Flere momenter må vurderes når en person skal være med på å fatte vedtak som gjelder søknader fra den institusjonen der vedkommende er ansatt.

- Hvilken posisjon har vedkommende i institusjonen?
 - Under ellers like forhold vil inhabilitet kunne oppstå oftere når vedkommende har en sentral posisjon i den virksomhet der vedkommende er ansatt.
- Eierrettigheter i form av aksjer eller lignende i den institusjonen hvor vedkommende er ansatt, må vurderes.
 - Høy stilling ved institusjonen kan medføre at selv en mindre aksjepost vil kunne utløse inhabilitet. Omvendt vil en stor aksjepost kunne bidra til å utløse inhabilitet også for en vanlig ansatt i vedkommende institusjon.

Vurdering av inhabilitet vil kunne påvirkes av hvilken sektor (universitetssektoren, instituttsektoren eller næringslivet) vedkommende er tilknyttet.

Under følger noen momenter som kan brukes ved habilitetsvurderingen basert på vedkommendes tilknytning til de ulike sektorene:

Universitetssektoren

Den som er rektor, dekan eller instituttleder vil være inhabil til å behandle søknader fra egen enhet i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1 e). Det samme gjelder den som sitter i styret for universitetet, fakultetet eller instituttet.

Forsker/professor vil ofte kunne være inhabil for søknader der forskere fra egen forskergruppe, eller nære faglige samarbeidspartnere, er sentrale. Det at man kommer fra samme institutt, behøver ikke å medføre inhabilitet. Dette vil være avhengig av instituttets størrelse (antall forskere) og den faglige relasjonen mellom søker og vedkommende forsker/professor. Dette må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle.

Instituttsektoren

Den som er leder, eller har ledende stilling, ved et institutt vil være inhabil i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1.e). Det samme gjelder den som sitter i styret for instituttet.

Forsker-/professorstilling vil, på samme måte som for universitetssektoren, ofte kunne medføre inhabilitet for søknader der forskere fra egen forskergruppe eller nære faglige samarbeidspartnere er sentrale. I tillegg må det vurderes hvilken betydning det har for den ansatte at en søknad fra instituttet blir innvilget. I denne vurderingen må det legges særlig vekt på prosjektets betydning for instituttets økonomi og renommé.

Næringslivet

Den som er leder, eller har ledende stilling, i et selskap vil være inhabil i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1.e). Det samme gjelder den som sitter i styret for selskapet.

Ansatte i et selskap som søker om forskningsmidler, vil, på samme måte som for universitets- og instituttsektoren, ofte kunne være inhabile for søknader der personer fra eget fagmiljø eller nære faglige samarbeidspartnere er sentrale. I tillegg må det vurderes hvilken betydning det har for de ansatte at en søknad fra selskapet blir innvilget. I denne vurderingen må det legges særlig vekt på prosjektets betydning for selskapets økonomi og renommé.

Nytt system for søknadsskriving, søknadsbehandling og prosjektoppfølgning i Forskningsrådet

Forskningsrådet utvikler et nytt søknads- og saksbehandlingssystem.

Vi har tre overordnede mål for det nye søknads- og saksbehandlingssystemet:

- bedre tjenester for søkerne
- økt effektivitet i forvaltningen
- bedre innsikt i, og analyse av data

Det nye systemet legger til rette for mer standardiserte prosesser, både for søkere og for Forskningsrådet.

SkatteFUNN-søkere har allerede tatt i bruk systemet i 2024 og 2025. I løpet av 2026 vil også andre som søker om støtte til forsknings- og innovasjonsprosjekter fra Forskningsrådet ta det nye systemet i bruk. For å sikre en god og trygg overgang til nytt system, vil utlysninger gradvis åpne for mottak av ulike typer søknader gjennom året.

De viktigste endringene for søkerne er en tryggere innlogging gjennom ID-porten istedenfor passordløsning og et mer brukervennlig grensesnitt. Søkerne skal ikke lenger levere prosjektbeskrivelse, CV m.m. som vedlegg, men fyller denne informasjonen direkte inn i søknadsskjemaet. Det vil også bli enklere å se hva søker blir vurdert på gjennom tydeligere inndeling på vurderingskriterier.

Endringer for porteføljestyrene i 2026

I en periode vil porteføljestyret måtte forholde seg til både søknader som er behandlet i det nye og søknader som er behandlet i det gamle systemet.

Forskningsrådet jobber kontinuerlig med endringer og forbedringer i søknadsbehandlingen.

Dette er endringer som fases inn i løpet av 2026:

- Vi standardiserer nå kriteriene søknadene vurderes på, og innfører kriteriene Excellence/Kvalitet, Impact/Effekter og Implementation/Gjennomføring gjennomgående i alle utlysninger.
- Karakterskalaen legges tettere opp mot EUs forskning- og innovasjonssystem ved å innføre 0–5-skalaen som brukes i pilar 2 i Horisont Europa. Vi foretar imidlertid visse justeringer i hvordan karakterene skal operasjonaliseres sammenlignet med EU. Hensikten med denne endringen er å få en mer enhetlig forståelse av karakterskalaen blant fagekspertene. De nye karakterene er definert slik:

- Karakter 5: Søknaden svarer på kriteriet på en fremragende måte. Sammenlignet med relevant arbeid (tilsvarende forskningsprosjekter) er den blant de 15 % beste.
 - Karakter 4: Søknaden svarer svært godt på kriteriet. Sammenlignet med relevant arbeid er den blant de 16–30 % beste.
 - Karakter 3: Søknaden svarer godt på kriteriet. Den har noen mangler, men disse er ikke til betydelig hinder for at det foreslåtte prosjektet kan lykkes.
 - Karakter 2: Søknaden svarer overordnet på kriteriet, men har betydelige mangler som er til hinder for at det foreslåtte prosjektet kan lykkes.
 - Karakter 1: Kriteriet er utilstrekkelig oppfylt.
 - Karakter 0: Søknaden oppfyller ikke kriteriet eller kan ikke vurderes på grunn av manglende eller ufullstendig informasjon.
- I dag har flere utlysninger et eget vurderingskriterium og tilhørende karakter for relevans. Dette vil vi nå fjerne som en egen karakter. Dette betyr at fagekspertene fremover skal vurdere både søknadenes kvalitet og relevans, mens Forskningsrådets saksbehandlere skal sjekke søknaden mot krav og føringer i utlysningen.

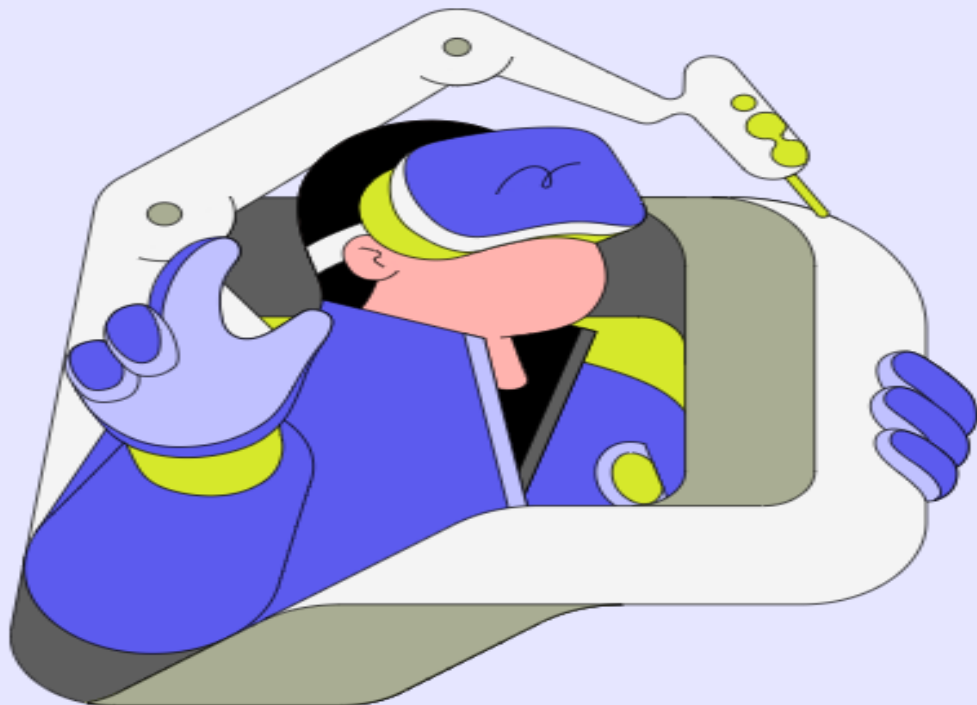
For porteføljestyret innebærer dette at de i en overgangsfase vil møte to ulike karakterskalaer og to ulike prosesser for relevansvurdering, avhengig av hvilket system som brukes i søknadsbehandlingen.

På sikt vil det nye systemet også få funksjonalitet som støtter porteføljestyrenes oppgaver og ansvar i søknadsbehandlingsprosessen. Da vil porteføljestyremedlemmene også få bruker i systemet.

formaterte: Skrift: (Standard) Arial, 11 pkt

Porteføljestyret for forskningssystemet:
Refleksjonsnotat #1

Forskningskultur i møte med globale endringer

Innholdsfortegnelse

Verdier, utfordringer og dilemmaer	4
Sentrale begreper	9
Andre kunnskapskilder	10

Refleksjonsnotat: Forskningskultur i møte med globale endringer

Gjennom refleksjonsnotater ønsker Porteføljestyret for forskningssystemet å løfte frem noen sentrale problemstillinger og dilemmaer forskningssystemet står overfor. Vi ønsker å stimulere til en bred diskusjon og refleksjon rundt komplekse temaer som krever vurdering av flere hensyn.

Forskning utføres i et fellesskap som strekker seg over landegrenser, organisasjoner og tid. Forskningskulturen er de normer og verdier, praksiser og standarder som ligger til grunn i forskningsfellesskapet, som integritet, åpenhet og samarbeid. Disse verdiene preger både daglige rutiner og overordnede praksiser i forskningen.

God forskningskultur er en grunnleggende forutsetning for forskning av høy kvalitet og som gir samfunnsnytte. Den sikrer at kunnskap utvikles og videreføres på tvers av miljøer og over tid, og danner grunnlaget for innovasjon, politikkutforming og samfunnsutvikling. Når forskningen rammes inn av verdier som ansvarlighet og samfunnsrelevans, øker sannsynligheten for at den får positiv samfunnseffekt (impact) gjennom løsninger, ny teknologi og bedre tjenester, og bidrar til bærekraftig utvikling.¹ I Science Europes definisjon av forskningskultur løftes videre felles verdier som autonomi, frihet, omsorg, kollegialitet, likestilling, mangfold og inkludering inn i begrepet forskningskultur.² God forskningskultur fremmer attraktive og gode forskerkarrierer og et godt ytringsklima.

I dag ser vi at geopolitiske spenninger kan utfordre verdier som åpenhet, ansvarlig forskning, forskningsintegritet og internasjonalt samarbeid. Som en konsekvens har forskningssikkerhet kommet høyt på agendaen og er et politikkområde i rask utvikling. Også flerbruksteknologier (dual-use-), altså forskning og innovasjon med både sivile og militære anvendelser, har fått økt politisk og strategisk oppmerksomhet. Dette stiller nye krav til forskningssystemet og krever refleksjon om hvordan vi kan ivareta de grunnleggende verdiene i forskningskulturen, samtidig som vi møter den nye situasjonen. Videre blir tradisjonelle skillelinjer mellom åpenhet, ansvarlighet og sikkerhet i forskningssystemet utfordret. Dette krever ny refleksjon om forskningskultur, etikk og internasjonalt samarbeid.

I dette notatet ønsker vi å rette søkelyset mot forskningskulturen og forskningssystemet og hvordan dette påvirkes av globale endringer. Vi vil trekke fram noen sentrale utfordringer og dilemma vi står overfor og håper å bidra til refleksjon og diskusjon. Vi håper dette vil styrke forskningskulturen og sikre et sterkt og tillitsvekkende forskningssystem.

Verdier, utfordringer og dilemmaer

Verdier og praksiser som åpenhet, ansvarlig forskning, forskningsintegritet og internasjonalt samarbeid er sentrale verdier i forskningskulturen og bærebjelker i dagens forskningssystem. Vi

¹ Se bl.a. SDG Knowledge Hub 2025: [Science, Policy, and Society: A Trinity That Can Accelerate the 2030 Agenda](#) og MIT Press Direct Perspectives on Science Volume 31, Issue 6: [Societal Impact in Research Collaborations beyond the Boundaries of Science](#).

² Science Europe 2025: Morris, J., Šinkūnienė, J. and Sean Sapcariu, S.: [A Vision & Framework for Research Cultures: Improving the Condition for Researchers, Research ideas, and the Research Endeavour](#).

ønsker en forskningskultur som fremmer kvalitet og integritet i forskningen, og sikrer at forskningen bidrar positivt til samfunnet. Et mangfoldig og inkluderende forskningssystem gir et bredt spekter av forskningsideer og bidrag.

I det følgende vil vi se særlig på åpenhet, ansvarlighet, internasjonalt samarbeid og forskningsintegritet. Dette er fire sentrale verdier for kvalitet og tillit. Samtidig er det verdier der en ny internasjonal situasjon med geopolitiske spenninger, mer samspill mellom sivil og militær forskning og fallende tillit til forskning gir noen særlige utfordringer for forskningssystemet, og noen muligheter.

Åpenhet

Åpenhet i forskning handler både om åpenhet i forskningsfellesskapet, og om kommunikasjon med samfunnet og relevante brukere av forskningen.

Åpenhet er en grunnpilar i et velfungerende forskningssystem. Det fremmer tillit, etterprøvbarehet og kunnskapsdeling, og er avgjørende for å sikre at forskningen kommer samfunnet til gode. Et åpent forskningssystem gjør det lettere å samarbeide internasjonalt og gjenbruke forskningsresultater, og styrker forskningskvaliteten og effektiviteten i forskningssystemet. Når forskere formidler kunnskap, og samtidig lytter til samfunnets behov og perspektiver styrkes relevansen og tilliten til forskningen. Det har derfor vært et sentralt forskningspolitisk mål å fremme åpenhet i forskning, blant annet ved å fremme åpen tilgang til resultater, publikasjoner, data, forskningsprosessen mm. Samtidig skal åpenheten balanseres mot andre hensyn, som personvern og forretningshemmeligheter.

Når geopolitisk spenning og sikkerhetsrisikoer øker, blir det stadig vanskeligere å balansere åpenhet med behovet for å beskytte sensitiv informasjon. Enkelte forskningsmiljøer må skjerme informasjon for å unngå uønsket kunnskapsoverføring, og dette kan føre til mindre åpenhet og tillit. I tillegg skaper økt involvering av flere aktører i skjermet og gradert forskning risiko for tap av sensitiv informasjon, noe som igjen kan svekke tilliten hos internasjonale samarbeidspartnere.

Flerbruksteknologiforskning er en integrert del av innovasjonssystemet, særlig innenfor områder som kunstig intelligens, bioteknologi, kvanteteknologi og cybersikkerhet. Dette stiller krav til forskningsinstitusjoner og forskere, som må utvikle kompetanse og rutiner for å identifisere, håndtere og reflektere over mulige samfunnsmessige konsekvenser og risikoer knyttet til kunnskapsoverføring, eksportkontroll og etisk ansvar. Ulike land har utviklet ulike modeller for å balansere forskning, innovasjon, sikkerhet og åpenhet, og det er behov for å lære av beste praksis internasjonalt.³

I den nye internasjonale situasjonen har hensynet til nasjonal sikkerhet blitt stadig viktigere. Her oppstår nye dilemma som kan svekke internasjonalt samarbeid og akademisk frihet og true nasjonal sikkerhet. Dette skaper dilemmaer for forskningskulturen, som må balansere verdier som åpenhet, tillit og sikkerhet.

I rapporten *Et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning* brukes begrepet "så åpent som mulig og så lukket som nødvendig" om et helhetlig forskningssystem som balanserer akademisk åpenhet med nasjonal sikkerhet. I et slikt system skal åpenhet og akademisk frihet fortsatt være normen i sivil forskning, samtidig som hensynet til nasjonal sikkerhet ivaretas ved å skjerme informasjon og forskning som kan være sensitiv eller skade nasjonale interesser dersom den blir kjent for uvedkommende.⁴

Tidligere har store investeringer i forsvarsrelatert FoU hatt betydelig overføringsverdi til sivil utvikling. Typisk for de siste tiårene er at resultater fra den sivile forskningen har fått økende betydning innenfor anvendelser innenfor forsvar og beredskap. Økt bruk av sivile forskningsmiljøer innenfor forsvar, sikkerhet og beredskap kan styrke innovasjonsevnen og bidra til flerbruksmuligheter. En opprettelse av en ny satsing i Forskningsrådet for å styrke forskning relevant for forsvar, sikkerhet og beredskap,

³ European Commission 2025: Unlocking the potential of dual-use research and innovation.

⁴ Forskningsrådet, FFI og NSM 2023: Et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning.

som det foreslås i den nevnte rapporten, kan bidra til mer samspill mellom forskergrupper ved forskningsinstitusjonene og relevante brukere av den nye kunnskapen.⁵

Å ivareta forskningens åpenhet samtidig som kunnskap som er kritisk for nasjonal sikkerhet er krevende og forutsetter refleksjon og høy bevissthet og kompetanse fra alle aktørene i forskningssystemet. Det må legges til rette for at alt som kan være åpent holdes åpent og at det gjøres kritiske vurderinger slik at man ikke skjærer mer enn nødvendig. Forskningssystemet må ha tydelig definerte skiller mellom det åpne og det lukkede systemet. Det må være infrastruktur til å håndtere dette og fleksible overganger så forskere kan bevege seg mellom det åpne og lukkede systemet. Det må være mulig å kombinere akademisk karriere med deltakelse i skjermet forskning.

Ansvarlig forskning

Ansvarlig forskning handler om å sikre at forskningen er etisk, transparent og ikke til skade for samfunnet. Dette innebærer å beskytte forskningsdata, respektere forskningsetiske normer og ivareta nasjonal sikkerhet. I Norge forvaltes forskningsetiske retningslinjer av de forskningsetiske komiteer (FEK), og arbeidet med forskningsetikk bør derfor skje i samarbeid med FEK for å sikre helhetlige vurderinger.

De siste årene har begrepet *ansvarlig forskning og innovasjon* fått et bredere innhold. Det omfatter nå ikke bare etikk og kvalitet, men også refleksjon over forskningens samfunnseffekter, bærekraft og sikkerhet. Globale endringer og økt geopolitisk spenning har gjort ansvarlighet mer kompleks, og det kreves god balanse mellom åpenhet, informasjonssikkerhet og internasjonalt samarbeid.⁶

Dette har ført til nye krav til risikovurdering, opplæring og rutiner, særlig i prosjekter med flerbruksteknologier og sensitiv informasjon. Ansvarlig forskning krever en helhetlig tilnærming der forskere og institusjoner kontinuerlig reflekterer over samfunnseffekter, teknologisk kompleksitet og brukermedvirkning. I en internasjonal situasjon preget av økte sikkerhetsutfordringer, blir det enda viktigere å vurdere hvordan forskning gjennomføres og hvilke konsekvenser den kan ha.

Økt bevissthet om forskningssikkerhet og ansvarlighet kan styrke forskningskulturen og beskytte nasjonale interesser. Økte krav til forskningssikkerhet påvirker rammevilkår for internasjonale samarbeid og ansettelse av personer enkelte land, som Kina og Russland. Dette kan påvirke arbeids- og fagmiljøet negativt ved å føre til mistenkeliggjøring og mindre inkludering dersom det ikke håndteres riktig.

Ifølge PSTs trusselvurdering for 2025 er akademiske institusjoner og kunnskapsbedrifter særlig utsatt for spionasje fra stater Norge ikke samarbeider sikkerhetspolitisk med, spesielt Kina og Iran.⁷ Trusselbildet for informasjonssikkerhet er også i stadig utvikling, og forskningssektoren er i økende grad utsatt for målrettede forsøk på uautorisert tilgang, spionasje og påvirkning. Dette stiller skjerpede krav til bevissthet, risikovurdering og beskyttelse av sensitiv informasjon i hele forskningssystemet.

Utvikling av nasjonale retningslinjer for ansvarlig internasjonalt kunnskapssamarbeid er viktig for å sikre forsvarlig deling og bruk av kunnskap. Gode rutiner på institusjonene for ansettelser og ivaretagelse av ansatte, samt opplæring av forskere og administrasjon i flerbruksteknologier, eksportkontroll og ansvarlig internasjonalisering, er viktig for å sikre gode og inkluderende arbeidsforhold som ivaretar forskningssikkerheten.

Forskningsintegritet

Forskningsintegritet er avgjørende for å sikre troverdighet, kvalitet i forskningen og tillit til forskning i samfunnet. Den handler om ærlighet, etterrettelighet og respekt for forskningsetiske normer og

⁵ Forskningsrådet, FFI og NSM 2023: [Et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning](#).

⁶ Se Forskningsrådet ressursside for [Ansvarlig forskning og innovasjon](#).

⁷ [Nasjonal trusselvurdering 2025](#).

henger tett sammen med de andre verdiene i forskningskulturen. Europeiske retningslinjer trekker fram fire grunnprinsipper: pålitelighet, ærlighet, respekt og ansvarlighet.⁸ Disse prinsippene skal veilede forskere i alle deler av forskningsprosessen – fra idé til publisering – og gjelder på tvers av fagområder og institusjonelle rammer. Opplæring, institusjonell støtte og tydelige retningslinjer er viktig for ivaretagelse av forskningsintegritet.

For å opprettholde tilliten til forskning må den være uavhengig og redelig. Dette innebærer at forskere må kunne arbeide fritt fra politisk, økonomisk eller ideologisk press, og at forskningsresultater presenteres presist og etterrettelig og publiseres åpent. Det er viktig at også oppdragsgivere og brukere av forskning, så vel som forskerne selv, har forståelse for hva redelig forskning innebærer. Alle parter i forskningssamarbeid må inngå klare avtaler om integritet, rettigheter og ansvar allerede ved oppstart. Forskningsoppdrag er viktige for å utvikle ny kunnskap på bestemte områder, men «spesifikt ønskede» resultater kan ikke bestilles. Institusjoner har et særlig ansvar for å fremme en kultur for forskningsintegritet gjennom opplæring, tydelige retningslinjer og støtte til forskere på alle nivåer.

Desinformasjon, politisk press og svekket tillit til forskning utfordrer i så måte forskningssystemets legitimitet, integritet og troverdighet. Politisk motiverte vilkår for finansiering, som vi ser eksempler på i USA under Trump-regjeringen, truer akademisk frihet og setter forskningens integritet i fare.⁹ Åpenhet om forskningen og formidling av forskningsresultater til offentligheten kan motvirke dette. Større vekt på åpenhet og ansvarlighet i forskningen kan også bidra til økt tillit til forskningssystemet. I stortingsmeldingen *Sikker kunnskap i en usikker verden* understrekes også behovet for å bekjempe desinformasjon og styrke tilliten til forskning.¹⁰

Svekket forskningsintegritet kan føre til mindre åpenhet og mer kontroll av forskning, noe som igjen kan hemme innovasjon og samfunnsnytte og undergrave forskningens troverdighet. Samtidig kan økt oppmerksomhet rundt forskningsetikk og formidling styrke tilliten til forskning og bidra til en sterkere forskningskultur. Institusjonene har viktig ansvar for å gi forskningsetisk opplæring, og legge til rette for refleksjon om forskningsetikk og integritet gjennom hele karrieren.

Strengere sikkerhetskrav og mistenkeliggjøring av forskere fra enkelte land kan imidlertid skape barrierer for samarbeid og svekke verdier som internasjonalisering, mangfold og akademisk frihet. For å møte disse dilemmaene må forskningsinstitusjoner balansere behovet for sikkerhet med prinsippene om åpenhet, respekt og rettferdighet – og sikre at tiltak for forskningssikkerhet ikke går på bekostning av forskningsintegritet.

Internasjonalt samarbeid

Det norske forskningssystemet har blitt stadig mer internasjonalt. De siste årene har det vært en betydelig økning i internasjonal sampublisering og internasjonale prosjektsamarbeid, og innslaget av utenlandske forskere i norsk forskning har økt vesentlig.¹¹ Som en liten forskningsnasjon er Norge avhengig av internasjonalt samarbeid for å opprettholde høy kvalitet og sikre relevans i forskningen. Uten dette samarbeidet risikerer vi at kvaliteten på forskningen svekkes og at norske fagmiljøer mister tilgang til den nyeste kunnskapen og metodikken.

Veksten i internasjonal mobilitet blant forskere og mer forskningssamarbeid på tvers av landegrenser har styrket norske forskningsmiljøer og ført til en mer globalisert forskningskultur og økt kunnskapsdeling og innovasjon. USA er en viktig forskningspartner, men politiske endringer der

⁸ ALLEA 2023: The European Code of Conduct for Research Integrity. Revised edition 2023.

⁹ HARVARD Kennedy School 2025: Examining threats to academic freedom in America and the world.

¹⁰ Kunnskapsdepartementet 2024: Meld. St. 14 (2024-2025) Sikker kunnskap i en usikker verden.

¹¹ NIFU arbeidsnotat 4/2025: Rustad Markussen, H., Karlstrøm, H. og Wendt, K.: Internasjonalt forskningssamarbeid og geopolitikk. En oversikt over Norges internasjonale sampublisering og inngående forskermobilitet.

påvirker internasjonalt samarbeid. Omfattende kutt i budsjettene til høyere utdanning og forskning, kombinert med politisk motiverte vilkår for videre statlig finansiering truer sentrale akademiske verdier. Det utfordrer internasjonalt samarbeid om data og infrastruktur og vanskeliggjør samarbeid om sentrale forskningstema.

Geopolitiske spenninger reiser viktige spørsmål om forskningens rolle i samfunnet. Skal forskning tjene nasjonale interesser, statens behov eller bredere samfunnsinteresser? Det er ikke tilstrekkelig å styrke formidlingen for å øke tilliten – vi må også forstå hvordan forskning brukes, og hvem den tjener. I en tid med økt politisk uro og sikkerhetsutfordringer må forskningssystemet reflektere over sin rolle og sikre at forskningen fortsatt er uavhengig, inkluderende og samfunnsnyttig.

Økt militær spenning og geopolitisk uro har ført til at forskningssikkerhet har blitt en viktigere dimensjon i forskningssystemet. Eksportkontroll, flerbruksteknologier og endrede sikkerhetspolitiske prioriteringer kan begrense samarbeid med land Norge ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med, og svekke internasjonalt samarbeid generelt. Dette kan føre til redusert forskermobilitet, mindre mangfold og svekket akademisk frihet. Forskjeller i forskningsetiske normer mellom land, eller fravær av slike, kan også skape samarbeidsproblemer. Samtidig er kunnskapssektoren blitt et mål for utenlandsk etterretning og påvirkning, noe som har ført til skjerpede rutiner for rekruttering og håndtering av sensitiv informasjon ved norske institusjoner.¹²

Å løfte standarden for forskningssikkerhet og få til et godt samspill mellom ansvarlige myndigheter og etater vil bidra til at det norske forskningssystemet er motstandsdyktig, slik at vi kan fortsette å samarbeide åpent med de beste fagmiljøene internasjonalt. Dette arbeidet forutsetter sterk bevissthet om de grunnleggende verdiene som forskningskulturen bygger på og godt samspill mellom ansvarlige institusjoner og etater.

¹² NIFU Innsikt 7/2025: Schwach, V.: Policy Brief 02.05.2025 om Meld. St. 14 (2024-2025) Sikker kunnskap i en usikker verden.

Sentrale begreper

Forskningssystemet: Omfatter aktører som utfører og anvender forskning og relasjonene mellom dem, samt organisering og finansiering av forskningsaktiviteter. De fire forskningsutførende sektorene - universiteter og høyskoler, helseforetak, forskningsinstitutter og næringsliv - har ulike samfunnsoppdrag. I tillegg utfører offentlig sektor i økende grad forskning.

Forskningskultur: Handler om normer, verdier og praksiser som styrer hvordan forskning utføres. Det omfatter aspekter som likestilling, frihet, etikk, samspill og åpenhet i forskningsprosessen. Forskningskultur utvikles over tid, og illustrerer hvordan god forskning i seg selv krever tid til refleksjon, kvalitetssikring og faglig modning. Praksis ved fagfelleevaluering og kollegial støtte er viktige deler av en kultur for kvalitet, og kan gi rom for faglig utvikling, trygghet og sterkere fellesskap.

Geopolitisk spenning: Endringer i den globale politiske situasjonen som påvirker internasjonalt samarbeid og forskningssikkerhet. Dette inkluderer økt rivalisering mellom stormakter, krig i Europa og utfordringer knyttet til samarbeid med autoritære regimer.

Forskningssikkerhet: Identifisering og håndtering av risiko knyttet til uønsket kunnskapsoverføring, uønsket påvirkning og innblanding i forskning, samt brudd på forskningsetikk og faglig integritet gjennom bruk av kunnskap og teknologi til å underminere sentrale samfunnsverdier.

Desinformasjon: Spredning av falsk informasjon, inkludert fabrikkerte data og forskningsresultater. Slik spredning underminerer tillit til forskning og skaper usikkerhet i samfunnet.

Flerbruksteknologi (dual-use): Produkter, programvare, kunnskap eller teknologi som har potensial til å brukes både til sivile og militære formål. Dette omfatter både generelle teknologier (som kunstig intelligens, bioteknologi, kvanteteknologi, nanoteknologi og avanserte materialer) og mer spesifikke løsninger, hvor bruksområdet kan være både samfunnsnyttig og sikkerhetsrelatert. Begrepet favner både tilsiktet og utilsiktet bruk, og inkluderer både direkte og indirekte anvendelser innenfor forsvar, sikkerhet, samfunnsberedskap og sivile sektorer.

Andre kunnskapskilder

- ALLEA 2023: [The European Code of Conduct for Research Integrity. Revised edition 2023.](#)
- Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse Rapport 12/2024: [Geopolitisk spenning og internasjonalt kunnskapssamarbeid. En kvalitativ studie av erfaringer i norske fagmiljø.](#)
- European Commission 23. May 2024: [Council Recommendation on enhancing research security.](#)
- European Commission 2025: [Unlock the potential of dual-use research and innovation.](#)
- European Commission 2025: [ESIR Making the most of EU Research and Innovation Investments: Rethinking dual use.](#)
- Forskningsrådets ressurside for [Ansvarlig forskning og innovasjon.](#)
- Forskningsrådet, FFI og NSM 2023: [Et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning.](#)
- G7 Science and Technology Ministers' Meeting Communiqué 2024: [Common Values and Principles on Research Security and Research Integrity.](#)
- Kunnskapsdepartementet 2024: [Meld. St. 14 \(2024-2025\) Sikker kunnskap i en usikker verden.](#)
- NIFU Innsikt 9/2024: Sivertsen, G.: [Sino-Norwegian collaboration in science: An analysis based on articles in Web of Science.](#)
- NIFU Rapport 12/2024: Aksnes, D. W. [Mapping Norwegian Polar and Svalbard Research. Bibliometric Indicators and Research Statistics.](#)
- NIFU Rapport 2/2025: Furhold, J. og Børing, P.: [Kompetanse og arbeidskraft. Innsikter fra NHOs Kompetansebarometer 2024.](#)
- NIFU Arbeidsnotat 4/2025: Rustad Markussen, H., Karlstrøm, H. og Wendt, K.: [Internasjonalt forskningssamarbeid og geopolitikk. En oversikt over Norges internasjonale sampublisering og inngående forskermobilitet.](#)
- NIFU Innsikt 7/2025: Schwach, V.: [Policy Brief 02.05.2025 om Meld. St. 14 \(2024-2025\) Sikker kunnskap i en usikker verden.](#)
- NUPI 2022: Gåsemyr, H. J., Fjæstad, K., Tvedt Hogstad, M. E.: [UTFORDRENDE KUNNSKAPSSAMARBEID: Etiske og sikkerhetsrelaterte utfordringer som forskere og kunnskapsinstitusjoner i Norge møter i internasjonale samarbeid.](#)
- OECD STI Policy Paper 130/2022: [INTEGRITY AND SECURITY IN THE GLOBAL RESEARCH ECOSYSTEM.](#)
- Science Europe 2025: Morris, J., Šinkūnienė, J. and Sean Sapcaru, S.: [A Vision & Framework for Research Cultures: Improving the Condition for Researchers, Research ideas, and the Research Endeavour.](#)
- Science Europe 2025: Famprikezi, T, Begum, R., Feakes, H., Sharman, B., Bonenkamp, B., Kuipers, J., Dobrzańska-Bzowska, M., Verbaeys, I.: [Science Europe Report on Research Security – Key Messages and Actions from the January-June 2025 Workshop Series.](#)

Norges forskningsråd

Besøksadresse: Drammensveien 288
Postboks 564
1327 Lysaker

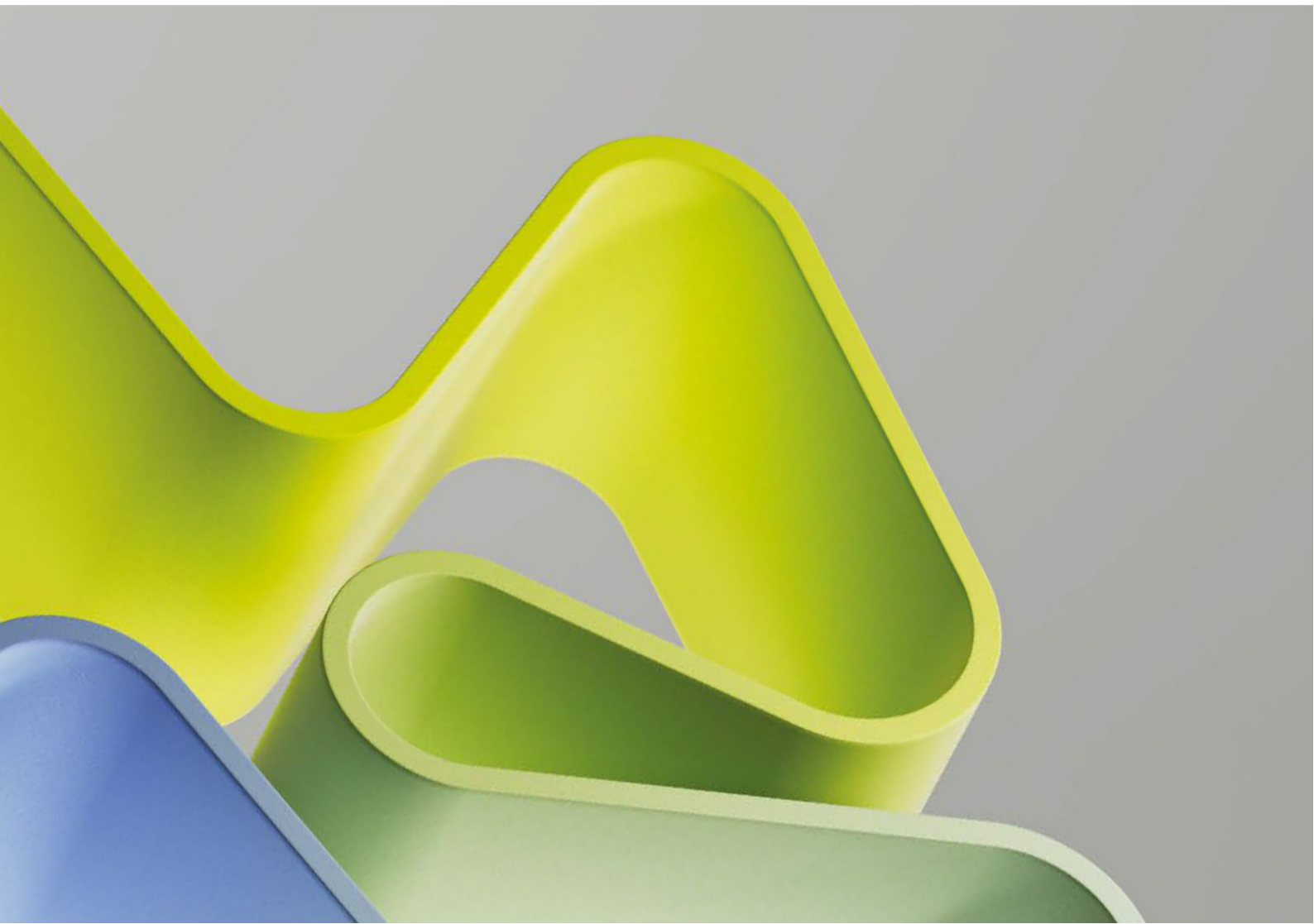
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01

post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

Publikasjonen kan lastes ned fra
www.forskningsradet.no/publikasjoner

Design: Boldt
Foto/ill. omslagsside: Camilo Huinca

ISBN 978-82-12-04225-4 (pdf)

Sak PS-BF 73/25

3. runde humsam-evalueringer: premisser og plan

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for Banebrytende forskning	Petter Helgesen	Jon Holm, Christian Lund, Gunnhild Rønningen	1. Planleggingsfaser (Gantt diagram)

Fra

Områdedirektør
Benedicte Løseth

DRØFTINGSSAK

Forslag til vedtak

Porteføljestyret ber administrasjonen ta med seg innspill fra drøftingen i planlegging av nye evalueringer innen humaniora og samfunnsvitenskap med sikte på gjennomføring av 3. runde for disse fagområdene innen utløpet av 2029.

Kort bakgrunn

Forskningsrådet har som del av sine vedtekter å 'sørge for evaluering av norsk forskning' (§2j). Denne oppgaven er blitt løst gjennom rullerende evalueringer av enkeltfag eller fagområder med om lag 10 års intervaller siden 1990-tallet. Det er nå 9 år siden Forskningsrådet ferdigstilte forrige evaluering av humanistiske fag (HUMEVAL 2017) og 8 år siden evalueringene av utdannings- og samfunnsvitenskap (UTDEVAL, SAMEVAL 2018). Administrasjonen har derfor satt i gang planleggingen av en tredje runde med evaluering av humaniora og samfunnsvitenskap.

Forskningsrådets fagevalueringer har hovedsakelig hatt som formål å vurdere kvaliteten på norsk forskning i et internasjonalt perspektiv. I andre generasjon av humsam-evalueringene (2017–2018) ble samfunnseffekter og organisatoriske forhold inkludert i evalueringene. I tredje generasjon, pilotert gjennom evaluering av rettsvitenskap (JUREVAL 2021), ble organisatoriske enheter (institutter, avdelinger) definert som den sentrale evalueringsenheten.

Administrasjonen legger til grunn at den nye runden av humsam-evalueringer skal bygge videre på modellen fra JUREVAL og de siste evalueringene innen MNT og Livsvitenskap. Samtidig skal det legges til rette for vurderinger på tvers av institusjoner for å gi oppdatert kunnskap om fagenes utvikling nasjonalt og vurdere institusjonene opp mot sektorens formål.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet

Saken fremmes for å gi porteføljestyret anledning til å drøfte premisser for planleggingen av 3. runde med humsam-evalueringer, og gi innspill til plan for utvikling av evalueringsmodell, beslutningspunkter og dialog med forskningsinstitusjoner og departementer.

Hovedpunkter

I arbeidet med planlegging av nye humsam-evalueringer vil administrasjonen bygge på føringer gitt i *Rammeverk for nasjonale evalueringer av forskning og høyere utdanning* (KD 2021), erfaringer med de siste evalueringene av MNT/Livsvitenskap med forbedringspunkter angitt av porteføljestyret for Banebrytende forskning (PS-BF 45/25) og erfaringer fra forrige runde humsam-evalueringer 2017-18. Forskningsrådet vil sjekke ut eventuelle spesifikke behov og forventninger i Kunnskapsdepartementet ved oppstart av planprosessen, og ha løpende dialog med NOKUT om tilpassing til relevante utdanningsevalueringer.

Planprosess

Nye evalueringer av humanistiske fag planlegges med oppstart mot slutten av 2026, med mål om gjennomføring innen utgangen av 2028. Evalueringene av samfunnsvitenskap forventes å komme i gang ett år senere med levering av evalueringsrapporter i 2029. Vår arbeidshypotese er at vi denne gang inkluderer utdanningsvitenskapene i evaluering av samfunnsvitenskap.

Rettsvitenskap, som tradisjonelt hører til humsam-feltet, ble evaluert separat i 2021 og anbefales evaluert i et eget løp etter humsam 3.0. Tradisjonelle lærerutdanninger er krevende å passe inn i en evaluering basert på forskningsfag. NOKUT sluttførte en evaluering av de nye 5-årige lærerutdanninger (GLU 1–7 og GLU 5–10) i desember 2024. Vi legger derfor til grunn at det ikke er formålstjenlig med et separat løp for lærerutdanninger, men at vi åpner for at forskningsmiljøer ved lærerutdanningene kan delta som del av fagevalueringene for humaniora og samfunnsvitenskap.

Forberedelser og involvering

Før oppstart må Forskningsrådet ta flere valg, noen basert på porteføljestyrets og administrasjonens kompetanse, andre med betydelig involvering fra institusjonene som skal evalueres. Vi erfarer fra tidligere evalueringer av MNT og Livsvitenskap, at nytten av evalueringene avhenger at vi evner å tilpasse dem til institusjonenes faglige profil og strategiske mål. Involvering av forskningsinstitusjoner er derfor sentralt, både i utforming av evalueringsprotokoll, innsamling av data og oppfølging.

Administrasjonen tar sikte på involvering på et overordnet nivå (f.eks. UHR, FFA) i tidlig planleggingsfase, for så å invitere institusjonene som skal evalueres etter at evalueringsløpene er bestemt av porteføljestyret i PS-møte 1-26.

Som en del av forberedelsene deltar Forskningsrådets administrasjon i et prosjekt for deling og utvikling av beste praksis for nasjonale forskningsevalueringer etablert av *Research on Research Institute* (RoRI). AGORRA-prosjektet inkluderer organisasjoner som driver nasjonale evalueringer av forskning fra Sverige, Storbritannia, Nederland, Italia, Australia og New Zeeland, i tillegg til Forskningsrådet i Norge. <https://researchonresearch.org/project/agorra/>

Planleggingsfaser

Vi legger opp til at porteføljestyret tar beslutninger om organisering av evalueringene i fire trinn. Erfaringsmessig er det praktisk å begynne med å dele inn evalueringsprosessen i mindre evalueringsløp etter en faglig avgrensing (trinn 1). Trinnene 2 til 4 følger en tidslinje for beslutninger i porteføljestyret som er illustrert i Vedlegg 1 Planleggingsfaser (Gantt diagram).

1. **Inndeling i evalueringsløp:** Evalueringsløpene bør være faglig brede nok til at hver administrativ enhet kun deltar i ett løp. Dette tilsier at løpene blir på fagområdenivå – tilsvarende humaniora på den ene siden og samfunnsvitenskap på den andre. Det kan likevel tenkes at det er hensiktsmessig å definere løp som er noe smalere, eller at det er disipliner som kan ikke har en entydig plassering i ett fagområde, f.eks. medievitenskap.
2. **Definisjon av evalueringsenheter:** Administrasjonen legger til grunn at administrative enheter (f.eks. institutter, avdelinger) skal være den sentrale evalueringsenheten. For å gi grunnlag for å vurdere forskningens kvalitet innenfor og på tvers av administrative enheter, kan det være aktuelt å innhente data om forskergrupper, eller andre mindre fagenheter som underlag for mer spesialisert vurdering.

Administrasjonen legger opp til at porteføljestyret tar beslutning om evalueringsenheter i PS-møte 1-26.

3. **Beslutning om evalueringsprotokoll med vurderingskriterier**
Administrasjonen vil legge opp til at porteføljestyret drøfter evalueringskriterier i PS-møte 1-26 og da kan legge premisser for videre arbeid med å utvikle evalueringsprotokoll i dialog med forskningsinstitusjonene fram mot vedtak om protokoll etter sommeren 2026.
4. **Evalueringsløpets interne struktur:** Evalueringskomiteer og underpaneler kan organiseres etter ulike prinsipper slik som fag, institusjon eller sektor. I tråd med det nasjonale rammeverket vil vi likevel legge til rette for å gjøre vurderinger på tvers av den enkelte institusjon, både for å gi oppdatert kunnskap om fagenes utvikling på nasjonalt nivå og for å kunne vurdere forskningsinstitusjonenes opp mot formål som er gitt for den enkelte sektor, f.eks. spesifikt oppdragsmarkedet for instituttsektor og utdanningsoppdraget for UH-sektor.

Læringspunkter

I tillegg til erfaringene som 3. runde evalueringer av MNT og Livsvitenskap (jf. Sak PS 45/25), vil administrasjonen bygge videre på erfaringene med forrige runde evalueringer av humaniora (HUMEVAL) og samfunnsvitenskap (SAMEVAL). Den interne evalueringen av forrige runde med humsam-evalueringer kan summeres opp i følgende læringspunkter:

Tydelighet og kommunikasjon: Begge evalueringene viser behov for klarere kommunikasjon av hensikt, mål og kriterier fra start, samt bedre involvering av instituttledere og andre nøkkelpersoner.

Ressursbruk og arbeidsbelastning: Evalueringene oppleves som omfattende og ressurskrevende, særlig når flere gjennomføres på kort tid. Det er viktig å balansere mellom kostnad og nytte ved at omfang av datainnsamling og vurderingsprosess er tilpasset kjente behov og planlagt oppfølging.

Tverrfaglighet vs. disiplinorientering: Tverrfaglige miljøer blir ofte vurdert etter disiplinære standarder, noe som begrenser nytteverdien. Det bør legges til rette for bedre balanse mellom disiplinorientering og tverrfaglighet.

Strategisk nytte: Evalueringene oppleves som nyttige verktøy for institusjonenes strategiarbeid, forutsatt at de gjennomføres med tydelighet og god balanse mellom ulike hensyn.

Disse læringspunktene har noe overlapp med oppsummeringene etter siste runde evalueringer av MNT og Livsvitenskap: Tidlig involvering, tilpasning til ulike sektorer og institusjonstyper (inkludert tverrfaglighet). Fra siste runde evalueringer tar vi også med oss at vi skal sørge for at evalueringskomiteene har en tilstrekkelig forståelse av det norske forskningssystemet, og arbeide for størst mulig deltakelse fra relevante forskningsmiljø og institusjoner.

Forberedelse / prosess

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

Forskningsrådets administrasjon utarbeider forslag til faginnndeling for evalueringsløp og definisjon av evalueringsenheter for behandling i porteføljestyret i PS-møte 1-26. I

samme møte fremmer administrasjonen forslag til evalueringstema / kriterier for drøfting.

	2025Q4 Hvorfor	2026Q1 Hva	2026Q2 Hvem	2026Q3 Hvordan	2026Q4 Hvor og når	2027Q1 - 2028Q1
Faser	Oppstart	Evalueringsløp (1)	Evalueringsenheter (2)	Oppstart første løp (3)	Intern struktur (4)	Gjennomføring
PS Bane (vedtak)	Prinsipper og plan	PS 1-26: Evalueringsløp + matrise fag/tema/adm.enhet	PS 2-26: Evalueringsenheter og evalueringstema	Vedtak om evalueringsprotokoll	Oppnevne komiteer	
Administrasjonen	Melding om oppstart	Bestille eksterne analyser	Underlag til drøfing på enhetsmøter	Planlegge data-innsamling fra enhetene	Rekruttere eksperter	Første møte for komiteer
Forskningssektorene	Varsle om oppstart	Referansegruppe UHR/FFA	Fakultets og instituttmøter - andre relevante UHR organer	Invitere inn enheter: Drøfte egenevaluering	Testing og start egenevaluering	Levere egenevaluering
Dep (KD m.fl.)	Orientering	Sektorpesifikke kunnskapsbehov, f.eks. utviklingsavtaler	Kriterier knyttet til samfunnsmål / LTP	Oppfølging av innmelding		

Sak PS-BF 74/25

Status for utlysning av Sentre for fremragende forskning

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for Banebrytende forskning	Petter Helgesen	Kaja Kvaale	

Fra

Områdedirektør
Benedicte Løseth

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak Saken tas til orientering.

Kort bakgrunn Sentre for fremragende forskning (SFF) er et av de viktigste virkemidlene for å gi Norges fremste vitenskapelige miljøer langsiktig finansiering, for å nå ambisiøse vitenskapelige mål. Forskningen i sentrene skal flytte den internasjonale forskningsfronten, være nyskapende og grensesprengende. Midler til SFF lyses ut hvert femte år i en to-trinns utlysning.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Søknadsfristen for den sjette generasjonen av SFF, SFF VI Trinn 1, var 12.november 2025. Administrasjonen har nå mottatt og forvurdert alle søknadene og gir Porteføljestyret en oversikt over antall søknader og fordeling av søknader på hovedfagområder og institusjoner. Det gis i tillegg informasjon om utvidelsen av den vitenskapelige komiteen i trinn 1 med tre nye medlemmer, ett nytt medlem til hver underkomité.

Hovedpunkter **Søknadsmottak i SFF VI Trinn 1**

Forskningsrådet mottok 176 søknader til søknadsfristen den 12.november. Det innebærer en moderat økning i antall søknader fra 161 søknader i SFF V.

Administrasjonen har gjennomført en forvurdering av alle innkomne søknader. Ingen av søknadene er avvist pga. feil eller mangler i forhold til kravene i utlysningen. Det er derimot flere søknader som har mindre feil eller mangler, og i disse tilfellene følger administrasjonen Forskningsrådets prinsipper om oppfølging. Søknader til Forskningsrådet kan ikke forbedres etter søknadsfristen, men administrasjonen innhenter opplysninger iht. forvaltningsloven som beskriver at det forventes at forvaltningen om nødvendig vil gi beskjed om åpenbare feil eller misforståelser, som vil få betydning for vurderingen av saken.

Søknadsfordelingen på hovedfagområder er:

Underkomité	Totalt antall søknader	Antall som primærkomité (antall tverrfaglige)	Antall tverrfaglige - som sekundær komité
Livsvitenskap	73	61 (21)	12
Naturvitenskap og teknologi	83	65 (11)	18

Humaniora og samfunnsvitenskap	64	50 (12)	14
---------------------------------------	----	---------	----

Dette betyr at 25% (44/176) av søknadene er tverrfaglige, og søker har valgt å bli behandlet i to underkomiteer, noe som tilsvarer søknadsbunken i forrige utlysning.

Andre relevante tall fra søknadsbunken er:

- **Omsøkt beløp:** De fleste søker om maksimal støtte på 160 millioner kroner. Dette er en fortsettelse av en trend vi har sett i ordningen over lang tid.
- **Institusjoner:** UH sektoren dominerer som søkerinstitusjon. 5 søknader kommer fra helseforetak, 12 fra forskningsinstitutter, og 159 fra UH institusjoner. UiO har sendt inn desidert flest søknader med 55 søknader. Neste institusjon på lista er UiB med 34 og NTNU med 33 søknader. Videre har UiT 14, NMBU åtte, Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger har begge sendt inn fire søknader. De resterende 16 organisasjonene som har søkt, har sendt inn én til tre søknader hver.
- Andel søknader med kvinnelig senterleder (dvs. første eller andre senterleder der hvor det er planlagt med skifte av senterleder underveis) er 64% (112/176) i SFF VI utlysningen versus 68% (109/161) søknader i forrige runde (SFF V).
- Andelen søknader med bare kvinnelige senterledere (én eller to) er 22 prosent.
- Det er ikke like mange søknader med delt lederskap i denne runden. Totalt har ca. 43% av søknadene én senterleder i hele 10-årsperioden, 17% har én kvinnelig senterleder og 26% har én mannlig senterleder.

Utvidelse av den vitenskapelige komiteen i trinn 1 fra 33 til 36 medlemmer

I SFF VI trinn 1 innhentes ikke fagfeller spesifikt til hver søknad. Søknadene vurderes av en vitenskapelig komité, der medlemmene ikke vil ha spisskompetanse på hver enkelt søknads tema, men skal ha bred forskningserfaring på høyt internasjonalt nivå, samt erfaring fra ledelse av større forskningsaktiviteter.

Den 27. oktober 2025 mottok Forskningsrådet et brev signert av instituttleder/dekan ved Institutt for psykologi/ Det Psykologiske fakultet ved BOTT- universitetene (UiT, NTNU, UiO og UiB). I brevet uttrykte de bekymring for manglende psykologifaglig kompetanse i den vitenskapelige komiteen i trinn 1 og at det kunne medføre at søknader innen psykologi ikke ville få riktig vurdering. Ett av deres forslag var å utvide den vitenskapelige komiteen slik at det i hver av underkomiteene (Livsvitenskap og Humaniora/samfunnsvitenskap) er minst én person med psykologirelevant kompetanse.

Administrasjonen vurderte henvendelsen og fant at den psykologifaglige kompetansen i den vitenskapelige komiteen var noe svak, selv om vi vurderer at den er ivarettatt i underkomiteen Livsvitenskap. Det ble etter en samlet vurdering, derfor besluttet å utvide den vitenskapelige komiteen med tre nye medlemmer, ett nytt medlem i hver underkomité. Denne utvidelsen gjør at balansen mellom de tre underkomiteene beholdes samtidig som det muliggjorde rekruttering av et medlem i underkomiteen for Humaniora og samfunnsvitenskap med psykologifaglig kompetanse. Utvidelsen gir den samlede vitenskapelige komitee noe større kapasitet og faglig bredde til å behandle de 176 søknadene.

Videre saksgang

Administrasjonen vil jobbe videre med søknadsbehandlingen i trinn 1 og evaluerer kontinuerlig prosessen. Dette gjelder særlig hvordan de tidligere vedtatte endringer i prosessen (vurderingskriterier og rangering av søknader) påvirker behandlingsprosedyren i underkomiteene og i den samlede vitenskapelig komiteen.

Neste planlagte SFF-sak skal legges frem for Porteføljestyret i møte planlagt i slutten av april 2026. Saken vil omfatte to hovedpunkter I) godkjenning av prosessen i søknadsbehandlingen og II) vedtak om hvilke 36 søknader som skal inviteres til SFF-VI Trinn 2.

Sak PS-BF 75/25

Sak PS-BF 75/25

Status - stimulering for å ta forskning i bruk

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for banebrytende forskning	Petter Helgesen	Berit Sundby Avset	1. Vedlegg 1 Tildelte prosjekter
Fra			
Områdedirektør			
Benedicte Løseth			

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret tar statusoppdateringen til orientering

Kort bakgrunn Porteføljestyret vedtok i møte 13 februar 2015 å legge 30 mill. kroner inn i Forskningsrådets fellesutlysninger for kommersialisering. (Sak PS-BF 10/25 Revidert investeringsplan for 2025)

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Administrasjonen vil gi en statusoppdatering over bruken av midlene.

Hovedpunkter

Ansvar for utlysningene Kvalifisering – Kommersialisering fra offentlig finansiert forskning 2025 og Verifisering – Kommersialisering fra offentlig finansiert forskning 2025 ligger under Porteføljestyret for innovasjon og følges opp av administrasjonen i avdeling for nyskaping og regional utvikling.

I utlysningene ble det opplyst om de øremerkede midlene til kommersialiseringsprosjekt-søknader som baserer seg på forskningsresultater fra MSCA, ERC, FRIPRO eller SFF-finansiert forskning. Det er også blitt orientert om midlene i møter med UH- og I-sektor. Utlysningene ble åpnet våren 2025 og har hatt løpende søknadsfrist og søknadsbehandling.

De øremerkede midlene har per 1. desember gitt finansiering til 19 kvalifiseringsprosjekter (9,5 mill. kroner) og 4 verifiseringsprosjekter (20 mill. kroner).

Prosjektene bygger på resultater fra 13 FRIPRO-prosjekter, 7 sentre, 2 ERC prosjekter og 3 MSCA prosjekter. Noen har resultater fra flere prosjekter.

Fem av kvalifiseringsprosjektene er ledet av et TTO, og to av verifiseringsprosjektene har et spin-off selskap som prosjektansvarlig. Alle prosjektene er imidlertid knyttet til et universitet/høyskole eller forskningsinstitutt. UiO og UiT har flest med hhv 5 og 4. Totalt er 15 prosjekter knyttet til et universitet, 3 til et helseforetak, 1 til en høyskole, og 4 til et forskningsinstitutt.

Basert på fagkodene som søkerne har oppgitt så er 60% av arbeidet som skal utføres i kvalifiseringsprosjektene knyttet til naturvitenskap og teknologi, og 40% til livsvitenskap. I verifiseringsprosjektene er 64% knyttet til naturvitenskap og teknologi, 20% til livsvitenskap og 17% til samfunnsvitenskap.

Stimuleringsmidler i 2026

Administrasjonen anser at det har vært meget vellykket å legge midler inn i Forskningsrådets fellesutlysninger for kommersialisering og viderefører derfor dette i 2026 i tråd med porteføljestyrets tidligere vedtak.

Administrasjonen vil fortsette å informere om de øremerkede midlene for å stimulere til flere søknader.

**Forberedelse /
prosess**

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

Satsingen vil følges opp videre i Forskningsrådets administrasjon

Sak 75/25 Vedlegg 1 Tildelte prosjekter i Kvalifisering og Verifiseringsutlysningene[Kvalifisering – Kommersialisering fra offentlig finansiert forskning 2025](#)

359069	MINIVOLT: Miniature microscope for voltage imaging	NTNU TECHNOLOGY TRANSFER AS
359126	A new antibody design for induced agonism	OSLO UNIVERSITETSSYKEHUS HF
359524	Space debris radar	NORINNOVA AS
359544	Reversing the Side Effects of Schizophrenia Treatment	UNIVERSITETET I TROMSØ - NORGES ARKTISKE UNIVERSITET
359624	Energizing tomorrow: Novel single-atom catalyst for hydrogen production with supreme energy efficiency	UNIVERSITETET I SØRØST- NORGE
359940	DUCT chip – Artificial bile-duct-on-a-chip-platform for assessing bile duct function	UNIVERSITETET I OSLO
360034	Bringing the VISOR device to the next level	VESTLANDETS INNOVASJONSSKAP AS
360371	ChromaSonic: Evolutionary Sound Discovery for Creative Professionals	UNIVERSITETET I OSLO
360685	A Multimodal Agent Framework for Industrial Manufacturing	NORCE RESEARCH AS
360771	Rescue of Factor VII deficiency through liver organoid transplantation – in vivo proof of concept	UNIVERSITETET I OSLO
360977	Targeted combination influenza vaccine	INVEN2 AS
361002	Enhancer-Driven Gene-Expressing Adeno-Associated Viruses for Alzheimer's Disease	NTNU TECHNOLOGY TRANSFER AS
361075	Accelerating Precise and Accurate Water Isotope Measurements	UNIVERSITETET I BERGEN
361689	Smart WiFi Intelligent Framework and Toolkit	SIMULA METROPOLITAN CENTER FOR DIGITAL ENGINEERING AS
362048	Instrumentation for impedance measurements	UNIVERSITETET I OSLO
362131	TCR T cell therapy against a shared mutation i solid cancers	OSLO UNIVERSITETSSYKEHU S HF

362269	OptiRegi: Optimised dynamic dosage Regimen for antibiotics using reinforcement learning	UNIVERSITETET I TROMSØ - NORGES ARKTISKE UNIVERSITET, Institutt for informatikk
362521	VRdose NOVA – qualifying integration capabilities for scalable safety-critical planning	INSTITUTT FOR ENERGITEKNIKK STI
362551	Qualification of DecomGPT: A Secure AI System for Safety-Critical Industries	INSTITUTT FOR ENERGITEKNIKK STI

Alle prosjekter er tildelt 0,5 mill. kroner

[Verifisering – Kommersialisering fra offentlig finansiert forskning 2025](#)

359750	Gene Therapy for Brain Disease - An Integrated Approach with Gene Engineering and Generative Machine Learning	UIO- Institutt for biovitenskap
359971	An advanced solar collector built for the future	DIRECT BEAM TECHNOLOGY AS
360778	Quantitative Differential Interference Microscopy for organoids	UIT - Institutt for fysikk og teknologi
361788	AI-Driven Avatar System for Training Professionals in Interviewing Vulnerable Children	INNSIKT.AI. AS

Alle prosjekter er tildelt 5 mill. kroner

Sak PS-BF 76/25

Erfaringer med arbeidet i porteføljestyret i 2025 og planer for arbeidet i 2026

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for Banebrytende forskning	Petter Helgesen	Harald H. Simonsen	1. Status for tiltak i porteføljeplanen 2. Porteføljeplan for Banebrytende forskning 3. Møteplan for 2026
Fra			
Områdedirektør Benedicte Løseth			
DRØFTINGSSAK			

Forslag til vedtak Administrasjonen tar med seg kommentarer og innspill fra porteføljestyret i det videre arbeidet med planleggingen av porteføljestyrets arbeid for 2026.

Kort bakgrunn Porteføljestyret inviteres til å gi innspill til oppfølging av porteføljeplanen, oppsummere erfaringer med arbeidet i porteføljestyret i 2025 og til å gi innspill til arbeidet i 2026.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Det er ønskelig at porteføljestyret diskuterer status for oppfølging av porteføljeplanen og oppsummerer erfaringene med arbeidet i porteføljestyret i 2025 som grunnlag for planleggingen av porteføljestyrets arbeid i 2026.

Hovedpunkter

Porteføljestyret bes om å reflektererover status for oppfølgingen av porteføljeplanen så langt som utgangspunkt for hva som bør prioriteres i porteføljestyrets arbeid i 2026. Porteføljestyret bes også om å diskutere erfaringer fra arbeidet i porteføljestyret i 2025. Erfaringene vil legges til grunn for planlegging og arbeid i porteføljestyret i 2025.

Aktuelle spørsmål til diskusjon kan være:

- Hvordan fungerer arbeidet i porteføljestyret?
 - Er antall møter og møtetype (fysisk/digitalt) hensiktsmessig?
 - Er lengden og regien på møtene hensiktsmessig?
 - Er saksunderlaget for møtene tilfredsstillende?
 - Er sakene til drøfting og involvering hensiktsmessige?
 - Hvordan fungerer administrasjonens introduksjon til sakene?
 - Hvordan fungerer diskusjonene i møtene?
 - Hvordan er administrasjonens oppfølging av møtene?
- Hva bør prioriteres i arbeidet med oppfølging av porteføljeplanen i 2026?

Den foreløpige møteplan for 2025 vedtatt i møte 5/25 er vedlagt saken til orientering (se vedlegg 3).

Administrasjonen foreslår at hvert medlem bruker 2-3 minutter på å gi sine innspill til arbeidet i porteføljestyret.

**Forberedelse /
prosess**

Administrasjonen har forberedt saken.

Videre saksgang

Administrasjonen vil benytte kommentarer og innspill fra porteføljestyret i det videre arbeidet med planleggingen av porteføljestyrets arbeid for 2026.

Prioriteringer og tiltak i porteføljeplanen

27.11.2025

Prioritering 1: Porteføljestyret vil innrette porteføljen slik at den bidrar til flere verdensledende forskningsmiljøer

- a) Finansiere nye sentre for fremragende forskning.
- b) Finansiere nye banebrytende prosjekter gjennom FRIPRO-ordningen.
- c) Bidra til å etablere og ta i bruk felles mekanismer for å sikre god balanse og kobling mellom nasjonal og internasjonal finansiering innenfor porteføljen.
- d) Bruke fagevalueringer som grunnlag for å utvikle virkemidlene for banebrytende forskning.
- e) Styrke ordningen med sentre for fremragende forskning.
- f) Styrke porteføljen gjennom et nytt virkemiddel for store forskerprosjekter/mindre forskningssentre.
- g) Styrke FRIPRO-ordningen som virkemiddel for banebrytende forskning bl.a. gjennom en ekstern evaluering.
- h) Stimulere til å øke antall søknader til ERC og til høyere kvalitet på søknadene.

Prioritering 4: Porteføljestyret vil løfte fram lovende talenter

- a) Finansiere nye forskerprosjekter for tidlig karriere.
- b) Finansiere nye treårige forskerprosjekter med internasjonal mobilitet.
- c) Videreutvikle ordningen med Forskerprosjekt for tidlig karriere.
- d) Vurdere ordningen med Treårig forskerprosjekt for internasjonal mobilitet.

Prioritering 2: Porteføljestyret vil fremme spesielt nyskapende forskningsideer

- a) Vurdere bruk av et virkemiddel for finansiering av radikale og banebrytende forskningsideer.
- b) Videreutvikle porteføljen av tverrfaglige prosjekter innenfor banebrytende forskning.

Prioritering 5: Porteføljestyret vil legge til rette for at forskning tas i bruk

- a) Fremme betydningen av grunnleggende og banebrytende forskning i samfunnet.
- b) Fremme betydningen av grunnforskning for innovasjon.
- c) Stimulere til større forskermobilitet mellom grunnleggende forskning, anvendt forskning og innovasjon.
- d) Bidra til at ideer, skapt i SFF eller andre sentre, tas videre til anvendelse og innovasjon.
- e) Stimulere forskere som har FRIPRO og SFF prosjekter, til å etablere møteplasser med forskere fra andre fagområder og med brukere (f.eks. gjennom KOS).

Prioritering 3: Porteføljestyret vil stimulere til internasjonalt forskningssamarbeid

- a) Stimulere til internasjonal mobilitet og kunnskapsutveksling.
- b) Utnytte potensialet til forskningssamarbeid knyttet til internasjonale partnerskap og forskningsinfrastrukturer.
- c) Vurdere innhold og tidspunkt i utlysninger i lys av internasjonale utlysninger, spesielt Horisont Europa og EØS-midlene.

Prioritering 6: Porteføljestyret vil stimulere til fagutvikling

- a) Vurdere hensikt med og betydning av fagevalueringer.
- b) Videreføre satsingen på humaniora i Forskningsrådet for perioden 2024-2028 bl.a. gjennom samfinansiering av prosjekter med andre porteføljestyrer.
- c) Følge opp fagevalueringene for naturvitenskap og teknologi (EVALNAT og EVALMIT).
- d) Følge opp fagevalueringene for livsvitenskap (EVALBIOVIT og EVALMEDHELSE).
- e) Iverksette fagevalueringer av humaniora og samfunnsvitenskap

Porteføljeplan

Gjelder fra 2025

Banebrytende forskning

Innhold

1	Utfordringer og muligheter	3
2	Om porteføljen	3
2.1	Porteføljens avgrensning	3
2.2	Finansiering	4
2.3	Utvikling av porteføljen.....	5
3	Mål for porteføljen	5
4	Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak	6

Om porteføljestyling

Gjennom porteføljestyling skal Forskningsrådet utvikle sin totale prosjektportefølje strategisk og helhetlig for samlet sett å oppnå [målene som regjeringen har satt for Forskningsrådet](#), etterleve [vedtektene](#) og bidra til mål og prioriteringer i [Langtidsplan for forskning og høyere utdanning \(LTP\)](#). Porteføljestyrene skal, hver for seg og samlet, følge opp disse overordnede føringene og realisere Forskningsrådets [strategi](#) innenfor sine respektive porteføljeområder.

Porteføljeplanen er det overordnede styringsdokumentet for hvert porteføljestyre og skal skape forutsigbarhet for søkere og finansierende departementer. Planen gjelder inntil det er behov for oppdatering.

Porteføljeplanen iverksettes gjennom en investeringsplan som oppdateres årlig med utgangspunkt i en porteføljeanalyse basert på tilgjengelig statistikk om porteføljen og øvrig nasjonal og internasjonal FoU-innsats. Investeringsplanen viser hvordan porteføljestyret vil prioritere sine tilgjengelige midler til ulike utlysninger og andre tiltak. De samlede føringene i tildelingsbrev fra departementene ivaretas i investeringsplanene og gjennom andre tiltak. Porteføljeanalysen ligger også til grunn for porteføljerapporten, som er porteføljestyrets årlige rapport til Forskningsrådets styre om egen aktivitet og porteføljens måloppnåelse. Analysen er også et viktig grunnlag for porteføljestyrets innspill til Forskningsrådets budsjettforslag og for Forskningsrådets årsrapport.

1 utfordringer og muligheter

Nysgjerrighetsdrevet grunnleggende forskning av høy kvalitet er selve fundamentet i kunnskapssystemet og er en forutsetning for de mer radikale gjennombruddene i forskningen. Den flytter kunnskapsfronten og bidrar til internasjonal utvikling av fagområdene. Betydningen av slik banebrytende forskning kan ikke overvurderes. Den er grunnlaget for å utvikle nye ideer og ambisjoner, og bidrar til å flytte grensene for hva vi vet og kan oppnå. Gjennom banebrytende forskning oppnår vi innsikt og forståelse som er fundamental for kulturell og samfunnsmessig utvikling, og en opplyst samfunnsdebatt. Å ha verdensledende fagmiljøer og høy kvalitet i bredden av forskningen gir en kunnskapsberedskap som er avgjørende for å nå målene om konkurransekraft, innovasjonsevne og bærekraft.

[Regjeringens Langtidsplan for forskning og utdanning \(LTP\)](#) beskriver utfordringene samfunnet står overfor og de overordnede samfunnsmålene for den banebrytende forskningen. Spesielt kapittel 2.3 i planen som beskriver det overordnede målet *Høy kvalitet og tilgjengelighet i forskning og høyere utdanning*, gir en begrunnelse for viktigheten av høy kvalitet i forskningen og ambisjonen om at Norge skal ha verdensledende fagmiljøer på enkelte områder.

I planen står det bl.a. (kap. 2.3, s. 21):

For at vi skal nå målene om konkurransekraft, innovasjonsevne og bærekraft [...] er det avgjørende at norsk forskning og høyere utdanning har høy kvalitet og er tilgjengelig for de som har bruk for den. I tillegg er det et mål i seg selv for Norge som kunnskapsnasjon å ha faglig sterke og godt utbygde systemer for forskning og høyere utdanning. Vi skal ha verdensledende fagmiljøer på enkelte områder og sikre høy kvalitet i hele bredden av forskning og høyere utdanning. Regjeringen vil legge et godt grunnlag for å utvikle flere fremragende fagmiljøer og heve kvaliteten på forskning og utdanning.

[Forskningsrådets strategi](#) utdyper langtidsplanen. Her står det (s. 5):

Forskningsrådet spiller en viktig rolle for at forskningssystemets viktigste ressurs – forskerne selv – skal kunne utvikle sine ideer og ambisjoner og fremskaffe ny kunnskap i sine forskningsmiljøer. Forskning av høy kvalitet styrker Norges kunnskaps- og kompetanseberedskap og flytter grensene for hva vi vet, forstår og kan få til. Forskning gir innsikt og forståelse, er en grunnleggende del av samfunnets kulturelle utvikling og bidrar med kunnskap til en opplyst samfunnsdebatt.

Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og Forskningsrådets strategi danner det viktigste grunnlaget for denne porteføljeplanen.

2 Om porteføljen

2.1 Porteføljens avgrensning

Forskningsrådets portefølje av aktive prosjekter omfatter prosjekter som Forskningsrådet finansierer, eller som har midler fra EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, eller andre finansieringskilder Forskningsrådet har ansvar for å mobilisere søkere til. Forskningsrådet

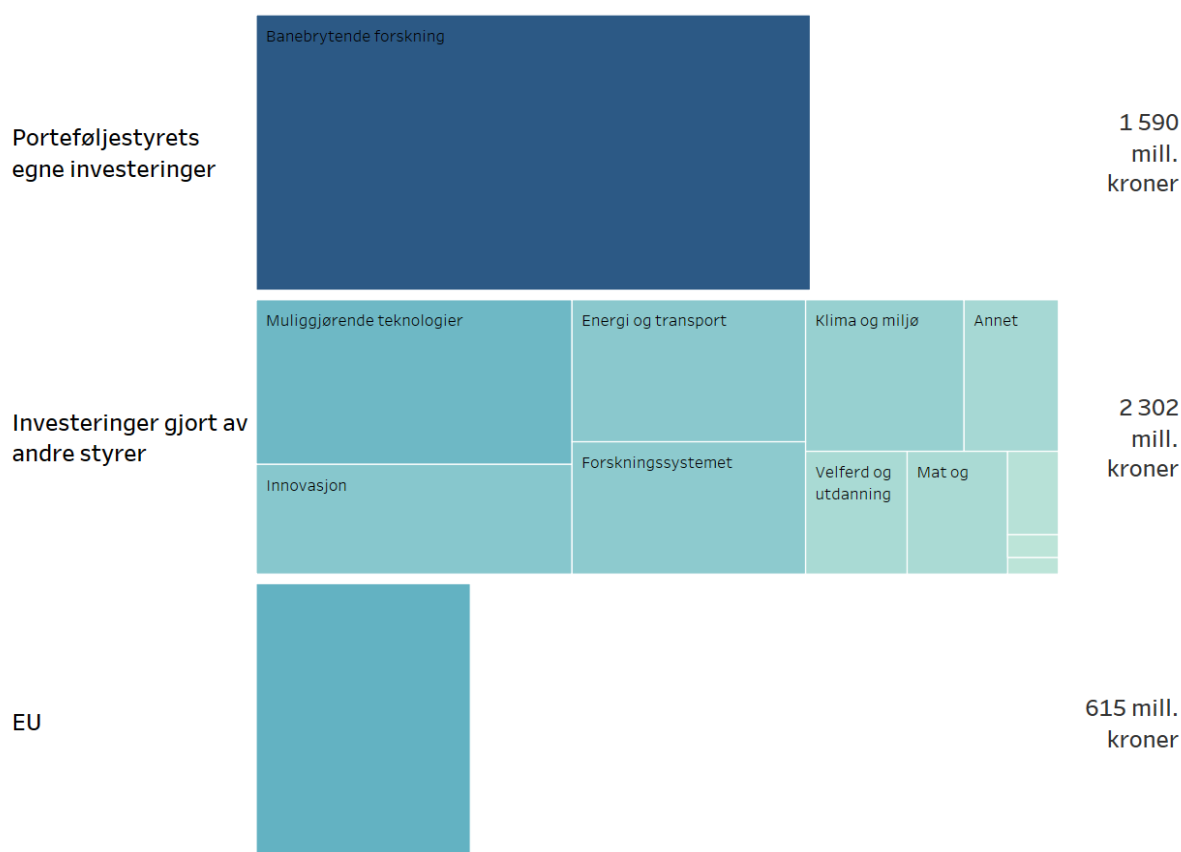
kategoriserer alle innvilgede prosjekter langs ulike dimensjoner og denne kategoriseringen ligger til grunn for inndelingen av prosjekter i 11 porteføljer. Prosjekter med støtte fra EUs rammeprogram merkes tilsvarende. Porteføljene kan ha varierende grad av overlapp med hverandre og et prosjekt kan inngå i flere porteføljer.

Porteføljen for Banebrytende forskning består av Forskningsrådets portefølje av grunnleggende forskningsprosjekter. I tillegg inngår norske fagmiljøers portefølje av prosjekter finansiert gjennom søyle 1 fremragende forskning i EU-programmene Horisont 2020 og Horisont Europa .

2.2 Finansiering

Porteføljen for banebrytende forskning var i 2023 på totalt 4 430 millioner kroner, som vist i figur 1. Av dette utgjorde innsatsen fra porteføljestyret ca. 35 % og finansieringen fra øvrige porteføljestyrer ca. 51 %. Finansieringen fra EUs rammeprogram utgjør ca. 14 %.

Norske fagmiljøers portefølje av prosjekter finansiert av det europeiske forskningsrådet (ERC) utgjør den største delen av finansieringen fra søyle 1 i EU's rammeprogram og var i 2023 omtrent 2,5 ganger så stor som finansieringen gjennom Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA).

Figur 1. Finansieringskilder til prosjektene i porteføljen (2023-tall).

I 2023 var det i første rekke Kunnskapsdepartementet som finansierte forskningen knyttet til porteføljestyrets egen innsats. Hoveddelen av midlene kommer fra departementets post for grunnleggende forskning. En mindre andel kommer fra departementets bevilgning til strategiske forskningsprioriteringer. Dette gjelder oppfølgingen av stortingsmeldingen om humaniora og

satsingene på nukleær forskning og norsk som fagspråk. Merk at omfanget av finansieringen og hvilke føringer departementene legger, vil variere fra år til år.

2.3 Utvikling av porteføljen

Porteføljestyret har et rådgivningsansvar overfor Forskningsrådets styre. Dette utøves ved å gi råd om porteføljeområdet i strategiske saker som budsjettinnspill, strategier, relevante høringer, og nye initiativer og tendenser etc. som er av betydning for utvikling og status i porteføljen.

Porteføljestyret har også et overordnet ansvar for fagutvikling i Forskningsrådet. En viktig oppgave er å gjennomføre fagevalueringer innen alle fagområder. Fagevalueringene er en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for utvikling av forskningen i UH- og instituttsektor, og danner grunnlag for porteføljestyrets rådgivning til Forskningsrådets styre, til andre porteføljestyre og til Forskningsrådets administrasjon. Fagevalueringene er også viktige som grunnlag for utvikling av porteføljen innen banebrytende forskning.

Porteføljestyret vil se egne investeringer i lys av de samlede investeringene i porteføljen og vil basere sine valg på den årlige porteføljeanalysen. Fagevalueringene vil være et viktig underlag for porteføljeanalysene.

En stor del av porteføljen er finansiert av porteføljestyrene for Muliggjørende teknologier, Innovasjon (spesielt sentrene for forskningsdrevet innovasjon), Forskningssystemet (spesielt forskningsinfrastruktur og internasjonalisering), Energi og transport, Klima og miljø m.fl. (se Figur 1). Det er viktig for porteføljestyret å følge utviklingen i disse porteføljene og samkjøre aktuelle tiltak.

Den største delen av ERC-prosjektene som inngår i porteføljen, er innenfor samfunnsvitenskap og humaniora. I forhold til størrelsen av fagene i Norge er uttellingen av ERC-prosjekter innenfor naturvitenskap og teknologi og livsvitenskap lavere enn for samfunnsvitenskap og humaniora. Som et ledd i utviklingen av flere verdensledende fagmiljøer, er det ønskelig å øke antall ERC-prosjekter generelt, og spesielt innenfor naturvitenskap og teknologi og livsvitenskap slik at uttellingen når samme nivå som for samfunnsvitenskap og humaniora. Porteføljestyret vil ta hensyn til dette i utformingen av sine virkemidler.

3 Mål for porteføljen

Målene for alle porteføljeplanene er avledet av LTP og regjeringens mål for Forskningsrådet, og hvert porteføljestyre legger de meste relevante av disse til grunn for sitt arbeid. Målene skal adresseres både gjennom porteføljestyrets rådgiving til Styret og gjennom porteføljestyrets egne investeringer.

Mål 1: Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet bibliometriske data og norske fagmiljøers gjennomslag i internasjonale utlysninger i regi av f.eks. ERC.

Mål 2: Forskningsmiljøene innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende forskning som bidrar til å flytte forskningsfronten

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet bibliometriske data, norske fagmiljøers gjennomslag i internasjonale utlysninger, samt resultater fra fagevalueringer.

Mål 3: Kunnskap, funn og resultater fra banebrytende forskning skal deles og tas i bruk

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet utviklingen i åpen publisering og bidrag til kunnskapsoverføring gjennom forskningspublikasjoner, konferansebidrag og populærvitenskapelig publisering.

4 Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak

Forskningsrådet har en rekke policydokumenter og handlingsplaner som utfyller Forskningsrådets strategi, knyttet til blant annet etikk og samfunnsansvar, kjønnsbalanse og mangfold, rekruttering og internasjonalt samarbeid (se Forskningsrådets [nettsider for forskningspolitikk og strategier](#)). Mange av disse dokumentene inneholder prioriteringer og tiltak som gjelder hele Forskningsrådets portefølje, og dermed også porteføljen for banebrytende forskning. De vil dermed komme i tillegg til porteføljestyrets egne prioriteringer og tiltak listet under.

Merk at de årlige tildelingsbrevene fra departementene kan introdusere nye tiltak i tillegg til de som er beskrevet i planen.

Prioritering 1: Porteføljestyret vil innrette porteføljen slik at den bidrar til flere verdensledende forskningsmiljøer

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 "Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer", Mål 2 "Forskningsmiljøer innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende og nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten".

Tiltak:

- a) Finansiere nye sentre for fremragende forskning.
- b) Finansiere nye banebrytende prosjekter gjennom FRIPRO-ordningen.
- c) Bidra til å etablere og ta i bruk felles mekanismer for å sikre god balanse og kobling mellom nasjonal og internasjonal finansiering innenfor porteføljen.
- d) Bruke fagevalueringer som grunnlag for å utvikle bruken av virkemidler for banebrytende forskning.
- e) Styrke ordningen med sentre for fremragende forskning.
- f) Styrke porteføljen gjennom å finansiere større forskerprosjekter/mindre forskningssentre.
- g) Styrke FRIPRO-ordningen som virkemiddel for banebrytende forskning bl.a. gjennom en ekstern evaluering.
- h) Stimulere til å øke antall søknader til ERC og til høyere kvalitet på søknadene.

Prioritering 2: Porteføljestyret vil fremme spesielt nyskapende forskningsideer

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 "Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer", Mål 2 "Forskningsmiljøer innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende og nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten".

Tiltak:

- a) Vurdere bruk av et virkemiddel for finansiering av radikale og banebrytende forskningsideer.
- b) Videreutvikle porteføljen av tverrfaglige prosjekter innenfor banebrytende forskning.

Prioritering 3: Porteføljestyret vil stimulere til internasjonalt forskningssamarbeid

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 "Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer", Mål 2 "Forskningsmiljøer innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende og nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten".

Tiltak:

- a) Bidra til internasjonal mobilitet og kunnskapsutveksling.
- b) Utnytte potensialet til forskningssamarbeid knyttet til internasjonale partnerskap og forskningsinfrastrukturer.
- c) Vurdere innhold og tidspunkt i utlysninger i lys av internasjonale utlysninger, spesielt Horisont Europa og EØS-midlene.

Prioritering 4: Porteføljestyret vil løfte fram lovende talenter

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 "Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer" og Mål 2 "Forskningsmiljøene utfører nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten".

Tiltak:

- a) Finansiere nye forskerprosjekter for tidlig karriere.
- b) Finansiere nye treårige forskerprosjekter for internasjonal mobilitet.
- c) Gi råd om videreutvikling av ordningen med Forskerprosjekt for tidlig karriere.
- d) Vurdere ordningen med Treåring forskerprosjekt for internasjonal mobilitet.

Prioritering 5: Porteføljestyret vil legge til rette for at forskning tas i bruk

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 3 "Kunnskap, funn og resultater fra banebrytende forskning skal deles og tas i bruk".

Tiltak:

- a) Fremme betydningen av grunnleggende og banebrytende forskning i samfunnet.
- b) Fremme betydningen av grunnforskning for innovasjon.
- c) Stimulere til økt forskermobilitet mellom grunnleggende forskning, anvendt forskning og innovasjon.
- d) Bidra til at ideer, skapt i SFF eller andre sentre, tas videre til anvendelse og innovasjon.
- e) Stimulere forskere som har FRIPRO og SFF prosjekter, til å etablere møteplasser med forskere fra andre fagområder og med brukere (f.eks. gjennom KOS).

Prioritering 6: Porteføljestyret vil stimulere til fagutvikling

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 " *Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer*", Mål 2 " *Forskningsmiljøene utfører nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten*" og Mål 3 " *Kunnskap, funn og resultater fra banebrytende forskning skal deles og tas i bruk* ".

Tiltak:

- a) Vurdere hensikt med og betydning av fagevalueringer.
- b) Videreføre satsingen på humaniora i Forskningsrådet for perioden 2024-2028. bl.a. gjennom samfinansiering av prosjekter med andre porteføljestyre.
- c) Følge opp fagevalueringene for naturvitenskap og teknologi (EVALNAT og EVALMIT).
- d) Følge opp fagevalueringene for livsvitenskap (EVALBIOVIT og EVALMEDHELSE).
- e) Iverksette fagevalueringer av humaniora og samfunnsvitenskap.

Møteplan 2026 Porteføljestyret for Banebrytende forskning

Møte	Aktuelle tider	Sted/type møte	Tema	Kommentar
PS-BF 1/26	1. halvdel av februar, kl. 9-15	Digitalt heldagsmøte	- FRIPRO tildelinger - Orientering om tildelingsbrev fra departementene - Rapportering til Styret for 2025 - Oppfølging av fagevalueringer - Fagevaluering av HUMSAM-fagene	
PS-BF 2/26	2. halvdel av april, kl. kl 10-16	Fysisk heldagsmøte i Forskningsrådet	- FRIPRO tildelinger -SFF søknader til 2. runde	Av hensyn til behandlingen av SFF søknader må møtet legges til siste halvdel av april.
PS-BF 3/26	Midten av juni, kl 9-15	Digitalt heldagsmøte	- FRIPRO tildelinger - Porteføljeanalyse - Innspill til satsingsforslag for 2028	
PS-BF 4/26	2. halvdel av september, kl 10-16	Fysisk heldagsmøte i Forskningsrådet	- FRIPRO tildelinger - Investeringsplan	
PS-BF 5/26	1. halvdel av november. kl 9-15	Digitalt heldagsmøte	- FRIPRO tildelinger - Orientering om statsbudsjettet - Møteplan for 2027	
PS-BF 6/25	1. halvdel av desember. kl 9-15	Digitalt heldagsmøte	- FRIPRO tildelinger - Orientering om status for satsingen på humaniora - Erfaringer med arbeidet i porteføljestyret i 2026 og plan for arbeidet i 2027	

